

Naujienu Antroji Dalis

NR. 436

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIV METAI

ST. MERINGIS

Zuzana Arlauskaitė kukliai paminės teatrinio darbo auksinę sukaktį

Z. Arlauskaitė-Mikšienė

Gal nereikalinga, bet susidomėjimą iššaukti ketinanti įžanga

Amerikinės lietuviškos spaudos skiltyse pasirodė trumpos žinėlės, kad Detroite š.m. spalio 25 d., šeštadienio vakare, vietos Scenos Mėgėjų Sambūris parodys Tennessee Williams pjesės „Stiklinis žvėrynėlis“ premjerą. Ir kad per tą spektaklį bus paminėta Sambūrio vadovės Zuzanos Arlauskaitės-Mikšienės 50 metų darbo tautinėje scenoje sukaktis.

Drįstu priminti: iki šiol dar nė vienas lietuviškos (dar taip jaunos!) scenos darbuotojas ar darbuotoja nesusilaukė panašaus triumfo — dar žvaliai ir atkakliai bedirbant, minėti to „nedėkingo“ veikimo penkiasdešimtmetį!

Perėjus per klojimų, bažnytkaimių, išeivijos susitelkimo centrų etapus, besigrumiant su Lietuvos scenos sciėlėmis ir charibdėmis, pagyvenus meninio teatro chimeromis, užjūryje dar šviesiai žiūrėti į ateitį, Pačiai degti ir kitus uždegti! Tokios palaimos dar nė vienas mūsų scenos žmogus nėra susilaukęs.

Kad galėčiau iššaukti skaitytojų smalsumą, pabandysiu

pasirodyti gudrus ir pirmiausiai prašnekėsiu ne apie ką kitą, bet tik apie... dolerį! Tegu kas nori pyksta, bet nuo 1949 m. iš Zuzanos Arlauskaitės ir Jos vadovaujamo Vaidintojų Sambūrio *aukų* tautiniam reikalui, vargšų šelpimui ir svetur besimokinančiam jaunomenei suplaukė jau tikrai nemažiau, negu iš kitų, kad ir storesnių kišenių. Tai vienintelis pavyzdys, kad visą iš spektaklių gautą pelną šių dienų scenos mylėtojai būtų aukoję kuriam kilnesniam tikslui, kitaip sakant — *lietuvybei*.

Kartais ir nedidelė auka, dažniau pakartojama, virsta nemenka suma, o Detroito Scenos Mėgėjų Sambūrio ir jo Vadovės labdarybė bei atjautimas yra vienas kilniųjų žygių, kuriais emigracijoje galime pasididžiuoti.

Auksinės sukakties kaltininkės gyvenimo kelias

Gimusi 1889 m. rugpiūčio 28 d. Šiauliuose, baigusi ten pradžios mokyklą ir 4 kl. vidurinės, 1907 m. 17-metė mergaitė patenka į Rygą, kur siekia mokytojos cenzo ir įsijungia į liet. „Giedros“ dr-jos (Taša 3 puslapyje)

ADOMAS P. JASAS

TĖVO LAISKAS

*O mylimasai sūnau,
ar tu mylėjai savo žemę — nežinau:
negynei kardui, kovoj nekritai,
o dabar gyveni, kur svetimųjų marių krantai.*

*Ir rašai
ne kaip kovotojas ar pranašai —
kad jau devintąjį miestą praeini,
savos dalies neradęs gatvių grindiny;
kad į žemę gula naktis, sutemusi akiai,
ir skleidžias atsiminimais —
metaforom ir rimais —
audrų sudraskytieji Baltijos tinklai;
kad kas rytą kelies
ir eini iš namo, lyg Šarūno pilies,
rinkti aukso raketai į mėnulį...
(O tavo brolis Vorkutoj nukankintas guli...)*

*Jei motina tave dar kartą gimdytų,
tau duotų daugiau laisvės tikėjimo ir kovos dinamito!*

DIENŲ SKEVELDROS

1.
Yra temų, kurias žmogus mieliai nublokštum į šalį, lyg nuodėgulį, lyg pabudęs niurų sapną. Jei tai nebeįmanoma, norisi bent atidėti. Taip ir aš *kai ką* atidedu (laikui pravėdinti ar nors pravėsinoti), ir šandie Gerb. Skaitytojus kviečiu pasidairyti po anapus geležinę uždangą. (Gen. Michailovo ir jo įpėdinio) „Tėvynės Balsas“ dažna proga mėgsta pasirausti po mūs, tremties, „rūtų darželį“. Bet ne šventieji puodus žiedžia ir okupuotoje Lietuvoje. Čia galima būtų išsireikšti liaudies išmintimi: — ... visur duona su pluta!

Va, vartau „Literatūrą ir Meną“ (Lietuvos TSR rašytojų sąjungos savaitraštis!) ir — kas „gardesni“ kąsniuką uždedu ant „Naujienu“ skaitytojų pusrėčių (ar: pavakarių) stalo.

2.
„L. ir M.“ Nr. 36 (618). Pavežėžio dramos teatro aktorius S. Kosmauskas str. „Kai teatras išvyksta į gastroles“ rašo:

„Paprastai teatrai, išvydami gastroliuoti, su savi mi vežasi didelėms, stacionarinėms scenoms pritaikytas dekoracijas. Kadangi mažose gastrolinėse scenose tų dekoracijų pastatyti neįmanoma, tai teatrai panaudoja tik kai kurias jų detales, o susidariusias erdvės tuštumas uždengia medžiaginėmis drapiruotėmis. Jeigu dailininkas daugiau padirbėja, pasistengia, tai kai kuriuos paveikslus pasiseka apipavidalinti visai neblogai, kitus — paken-

čiamai, bet dažnai to padaryti dėl vietos sąlygų visiškai negalima. Tokiais atvejais, spektakliai netenka vieningo dekoratyvinio sprendimo, o tuo pačiu — ir vieno iš svarbiausių savo komponentų. Toks „pusiau skustas, pusiau luptas“ apipavidalinimas vargu ar gali turėti rimtesnio estetiško-auklėjamojo poveikio“.

Pasirodo, kad gastrolių paprastai vyksta vasarą („tą pačią savaitę... net keli teatrai“), bet tada žmonės užsivertę ūkio darbais. „Respublikoje dar nedaug yra tokių vietų, kuriose teatrai, turėdami nors minimalias sąlygas, galėtų gastroliuoti anksti pavasarį, rudenį, žiemą“.

„Malonu vaidinti naujuose ir gerai įrengtuose Daugų, Žagarės, Naujosios Akmenės ir kt. rajonų kultūros namuose. Deja, kai kurių naujų kultūros namų — Šilalėje, Naumiestyje ir kitur — statytojai visiškai nepagalvojo apie teatrų gastroles, įrengė nepatogias scenas, neparuošė pagalbinių patalpų grimavimuisi, persirengimui ir t.t.“

Neįmanoma vaidinti „rekonstrukcijos“ paliestose salėse Troškūnuose, Joniškyje ir kt.

„Plano labai dažnai pamiršamas žmogus“, ir Gargžduose vietos vadovai teatrui teleidė vaidinti nuo... 22 valandos, nes iki tol ėjo kino seansas. Dėl blogų patalpų neįmanoma vaidinti Jiezne, Molėtų, Kaišiadoryse, Vilkių, Priekulėje, Linkuvoje ir Pa-

(Tęsinys 2-me pusl.)

(Atkelta iš 1-mo psl.)

kruojyje.

Vedamajame ("Teatras ir dabartis") rašoma, kad "teatro repertuaras verčia rimtai susimąstyti". Rašytojai nesisidomi dramaturgija, o teatrai persilpnai ieško naujų kūrinių. Pasirodo, madoj inscenizacijos (P. Cvirkos "Žemė maitintoja", Žemaitės "Martis", A. Vienuolio "Paskenduolė"), bet ne visos meno vardo vertos (gauna barti R. Mikalauskaitės ir J. Šeino inscenuotas A. Vienuolio "Puodžiūnkiemis").

Toliau pabrėžiama:

"O trūkumų yra. Pirmiausia jis liečia aktorių meistriskumą. Nors labai nemalonu, vis dėlto reikia pasakyti, kad kai kurių teatrų — ypač periferijos — aktorių meistriskumas yra neaukštas. Su tuo trūkumu būtina ryžtingai kovoti. Ne paslaptis, kad dalis — ypač periferijos — teatrų aktorių neturi reikiamo bendro ir profesinio pasiruošimo, silpnai orientuojasi meno ir literatūros klausimuose, mažai skaito".

Teatro rūpesčiais guodžiasi ("L. ir M." Nr. 34/616) ir okupantų (oficialiai sakoma: rusų!) dramos teatro Vilniuje režisorius B. Bragancevas:

"Siekdami gauti teisę meninėmis priemonėmis veikti savo amžininko pasaulėžiūrą, jo skonį ir išorę, mes privalome nenuilstamai tikrinti savo meno ginklą, niekad neleisti sau nusiristi į amatininkiskumą, abejingumą, tuščią vaidinimą".

Ir kasgi? "Autorius mums neapsigyvena", egzistuoja šale aktoriams. Režisoriaus — ne kūrėjas, bet amatininkas, ir "spektaklis mirė dar negimęs".

Praeitą sezoną vaidinta A. Kasonos "Medžiai miršta stovėdami", E. Remarko "Paskutinis sustojimas" ir A. Ostrovskio "Karšta širdis", ir, anot Bragancevo, visi trys... sužaloti, kone visapusiškai.

Pabaigoj padaroma tokia išvada:

— viskam kenkia neryžtingumas, nuolaidžiavimas ir apsidraudėliškumas!

Buv. Vilniaus m. valstybinis teatras (dabar: LTSR valstyb. akademinis dramos teatras) 1958-1959 m. sezoną pradėjo italų dramaturgo Eduardo de Filipo pjese "Melo ilgos kojos" (tai jau 100-toji premjera nuo teatro įsikūrimo dienų, t.y. nuo 1940 m. rudens). Režisavo R. Juknevičius. Beje, šiuo metu teatro direktoriumi yra P. Treinys.

3.

D. Roda str. "Apie ryšį su dabartimi ir kelią į literatūrą", tarp kita ko, rašo (žr. "L. ir M." Nr. 34/616):

"Šia proga norisi tiesiai pasakyti ne visai malonias pastabas ir kai kuriems žurnalistams. Iki šiol vis

dar galima sutikti tiesiog kurioziškų dalykų: pasitaisyti tokių žurnalistų profesionalų, kurie neturi pačių elementariausių žinių apie grožinę literatūrą, jos specifiką, apie žymiausias literatūros kūrėjus. Tiesiog gėda kalbėti apie tokį faktą, kad kai kurie žurnalistai, ne pirmus metus dirbantieji spaudos darbu, nėra skaitę žymiausių lietuvių rašytojų-klasikų, mažai žino apie tarybinių ir juo labiau žymių užsienio rašytojų kūrinius. Jų asmeninėse bibliotekėse (teisingiau — skurdžiose lentynėse!) neradime nei Donelaičio, nei Žemaitės, nei Cvirkos, nei Nėries kūrinių, o juk žurnalistas turi būti ne tik aukštos erudicijos, gerai apsiskaitęs žmogus, bet ir didelis grožinės literatūros draugas. Visa tai yra neatskiriama susiję su žurnalisto kvalifikacijos kėlimu".

Pati "L. ir M." redakcija (Nr. 33/615 str. "Talentas ir darbas") rašo:

"Rajonų laikraščių redakcijos, literatūros mokytojai turėtų sustiprint kovą prieš kai kurių pradedančiųjų literatūroje paplitusius plagijavimo reiškinius, kurie ne kartą pastaruoju metu buvo keliami respublikinėje spaudoje.

"Vis su didesniu jautrumu, nuoširdumu, kantrumu ugdant jaunuosius ir pradedančiuosius rašytojus, drauge būtina kelti reiklumą jiems, formuoti jų atsakomybės jausmą, ugdyti darbo ištvermę ir visu negailestingumu ir tiesumu kiekvienu atveju užkirsti kelią plagijatoriams, grafo-manams ir panašioms lengvų kelių ir populiarumo literatūroje ieškantiems žmonėms, nemokantiems ir nenorintiems rimtai dirbti. Kova prieš tokius žmones yra sudėtinė dalis tikrojo, o ne tariamojo rūpinimosi literatūriniu atžalynu. Jei pasitaikančių nesveikų reiškinių laiku nepašalinsime, jie gali užkrėsti aplinką".

4.

Idomus (tiksliau: grėsmus!) yra str. "Vieningoji daugianacionalinė" (žr. "L. ir M." Nr. 31/613); čia tik vienas "spingutis":

"Vieninga, daugianacionalinė tarybinė literatūra stiprėjo ir vystėsi kovoje su kosmopolitizmu recidyvais, kurie pasireiškė nihilistine pažiūra į nacionalines tradicijas, su buržuazinio nacionalizmo reiškiniais, kurie pasireiškė TSRS tautų kultūrų istorinių ryšių neigimu, didžiosios rusų kultūros reikšmės bendram tarybų šalies tautų vystymuisi menkinimu. Ji stiprėjo ir vystosi kovoje prieš šiandieninį revizionizmą, besi-

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, OCTOBER 18, 1958

smelkiantį pas mus iš imperializmo stovyklos. Revizionistiniai vėjai literatūroje pasireiškė socialistinio realizmo metodo neigimu ir revizavimu, anarchistinės kūrybos laisvės reikalavimais ir tuo, kad kai kurie rašytojai neigiamus faktus ir reiškinius ėmė perdėti, išpūsti, sutirštinti, o visa tai, kas sveika, teigiama, stumti į šešėlį. Revizionistai bandė sumenkinti, o kartais ir visai nuneigti svarbiausius mūsų liaudies laimėjimus komunizmo statyboje. Būtina duoti griežtą atkirtį revizionistinių pažiūrų ir nuotaikų pasireiškimams kūrybinės inteligentijos tarpe, demaskuoti buržuazinę ideologiją ir jos konkrečius skleidėjus".

Ir t.t. ir t.t. Senas apuoko ūkavimas nakties gilmėj! Kaip matyti, "atodrėgis" netruko grįžti į pašalą...

J. Cicėnas

Michailovas susidomėjo Cicėnu

Enkavedistų generolo Michailovo "Za Vozvraščeniye na rodinu" lietuviškojoje kopijoje "Tėvynės Balsas" Nr. 69/133 daug vietos (kone visas puslapis iš 4 laikraštuko puslapių) skiriamas Jeronimui Cicėnui. Rašo, žinoma, ne pats rusas generolas, bet iš Sibiro paleistas ir "Už Grįžimą į Tėvynę" komiteto darbininkas buvęs "Mūsų Vilniaus" redaktorius Vincas Uzdavinys...

Tikrasis čempionas

Pasaulinio sunkiojo svorio čempiono Rocky Marciano kankas paklausė, kas jam yra sudavęs skaudžiausią smūgį?

— Jungtinių Valstybių mokesčių įstaiga, atsakė boksininkas.

LIETUVON, apmokėję miltus ir mokesčius, pasiimsime 40 svarų cukraus už \$21.50; 3½ jardo vilnonės medžiagos eilutei už \$15.00; 30 gramų streptomycino už \$15.50. Reikalaukite spec. kainoraščio: LARAS Export-Import,

2033 W. North Ave., Chicago 47, Ill.
BRUNSWICK 8-5033

Mes kviečiame atsilankyti visus mūsų draugus lietuvius.

Visų rūšių vaistai.

Rūpestingas, atsakomingas ir mandagus patarnavimas.

GEORGE EISELE
PHARMACIST

176 West Adams St.

INDOOR
ICE SKATING

12,000 Sq. Ft. of ICE AREA!
SKATING EVERY DAY
Except Monday
Sat. & Sun. - 10 a.m. to 10:30 p.m.
Phone LONGBEACH 1-7140

RAINBO ARENA
CLARK & LAWRENCE

T E X A S
HOT TAMALES SHOP

We Sell Wholesale
Sport Peppers
Relish - Hot Dogs - Mustard
and Hot Tamales

220 W. Chicago DE 7-6564

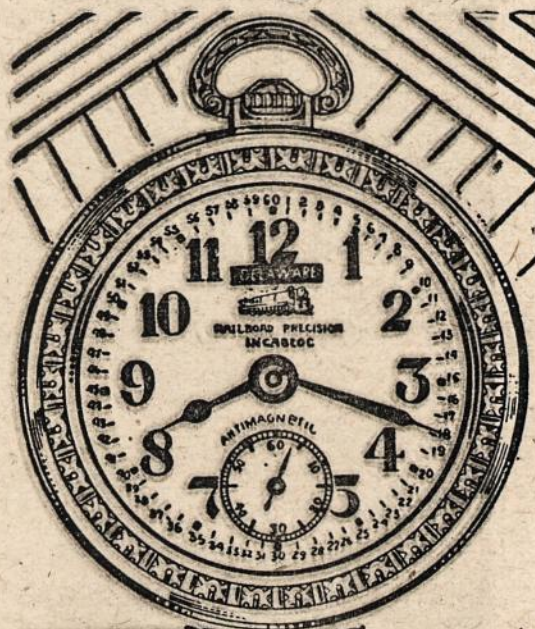
Nauja mostis ir tabletės atnaujina
viltį kenčiantiems nuo

Arthritis - Rheumatism

Ši nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sanarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raumenų sutinimą, kuri sukelia arthritis ir reumatizmas. Mostis, 98c. Tabletės \$3.50 pas jus vaistininką.

500 RANKINIŲ LAIKRODĖLIŲ

ir didelis deimantinių
žiedų pasirinkimas.
Sutaupysite trečdali
ir daugiau!

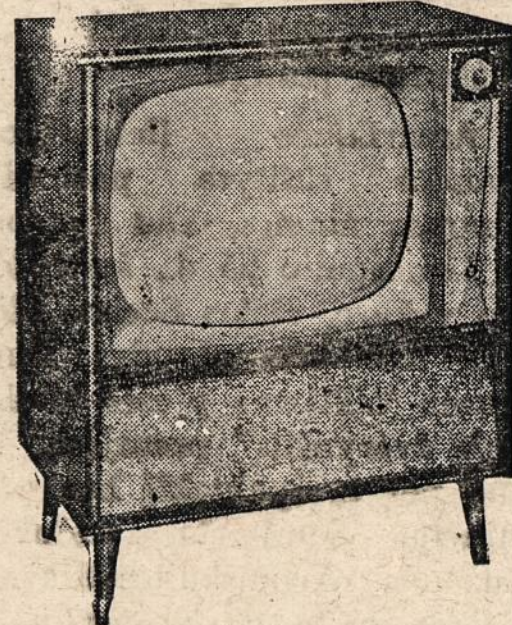

Mail & Phone Orders Filled
WHILE SUPPLY LASTS

Už paprastas kainas

Benrus, Bulowa, Elgin, Longines.

Kišeniniai laikrodėliai, vertės
\$3.95 už \$1.98
Rankiniai laikrodėliai
vertės \$12.00 už \$5.95
Rankiniai laikrodėliai 17
akmenų už \$11.95
Gražiausi vertės \$39.50 už \$19.95
14 karatų aukso laikrodėliai po \$29.95
21 akmenėlio laikrodėliai
vertės \$59.00 už \$29.95
25 akmenėlių laikrodėliai
vertės \$99.50 už \$49.50
72 šmotų Rogers Silver set už \$29.95
72 šmotų Stainless Silver
setas \$14.95

1959 metų Televizijos setai:
RCA Victor, spalvota, Philco, Zenith,
Admiral ir kitų už mažiausias kainas
Chicagoje. Iki \$100.00 nuolaidos už
jūsų seną televiziją.

1959 metų grindų (console) HI. FI.
fonografai, Radio, A. M. ir F. M. ver-
tės \$300.00 už \$165.00
Lengvi daliniai išmokėjimai

JOS. F. BUDRIK
FURNITURE INC.
3241 So. Halsted St.

Dėl sutaisymo telefonuo-
kite CALUMET 5-7237

Budriko nauja radio programa sek-
madienį 2:15 iki 3 val. po pietų. Ket-
virtadienį nuo 6 iki 6:30 val. vak. iš
stoties WHFC, 1450 kilocycles.

Budriko krautuvė sekmadie-
niais nuo 12 val. dienos iki 5 val. po
pietų. Pirmadienį 9:30 val.
vakaro.

(Atkelta iš 1-mo psl.)

veikimą: debiutuoja kaip vaidintoja - mėgėja.

Rygoje anuo metu energingai reikėsi du lietuviškų spektaklių organizatoriai - režisieriai: Jurgis Linartas, statęs labiausiai istorinės tematikos bei muzikinius veikalus ir Liudas Jakavičius, puoselėjęs būties ir pramoginį repertuarą. Jaunutė Zuzana Arlauskaitė (dar rašėsi Orlauskaitė, nes taip jos pavardė buvo užrašyta rusiškame pasė), kurį laiką vaidino prisidengusi slapyvardžiu VIRVYTA, nes, kaip žinoma, dalyvavimas lietuvių kalba vaidinimuose buvo nesaugus dalykas, atkreipias policijos dėmesį. Programoje įrašyta pavardė galėjo būti "nusikaltimo" įrodymu. Nenuostabu, kad tikruoju vardu Zuzana Arlauskaitė afišose pradėjo rašyti tik vėlesniu Petrapilio laikotarpiu, t.y. 1912-1919 m.

Iš Rygos išvykusi, Z. Arlauskaitė vieną — 1911 m. — sezoną vaidino "Varpo" drjos trupė. Anuo metu šiaulių miesto liet. veiklos, o sykiu ir teatrinio veikimo, inspiratorius ir stimuliuotojas buvo adv. Feliksas Bugailiškis. Jis buvo įkūręs minimą "Varpo" dr-ją, turėjusią, tarp kitko, ir nuolatinę vaidintojų-mėgėjų trupę. Beveik kas šeštadienį "Varpo" dr-jos patalpose buvo vaidinami viena-veiksmiai ar dviveiksmiai veikalai. Didesnio masto vaidinimai buvo ruošti erdvesnėje teatrinėje salėje (Auditorijoje). Toji "Varpo" vaidintojų trupė turėjo apmokomą, pastovų režisierių Joną Misių, buvusį dramos ir operetės aktorių Rusijos provincijos teatruose. Kaikuriuos veikalus atsitiktinai šiauliuose dar režisavo Gabrielius Landsbergis - žemkalnis ir Kazys Puida (pradėjęs reikštis ir kaip dramaturgas).

"Varpo" trupė laiks nuo laiko turėjo išvykas į mažesnius miestelius, vaidino ir klostymuose.

Petrapilin patekusi, Zuzana Arlauskaitė 1915 m. ten užbaigia gimnaziją. Jinai dalyvauja beveik visų draugijų ruošiamuose liet. kalba spektakliuose. Petrapily tasyk yra režisavę Kastantas Glinskis (jau aktorius-profesionalas), Jurgis Linartas, Vladas Braziulevičius, Juozas Vaičkus ir kt. Jaunoji vaidintoja dažniausiai, berods, pasirodo K. Glinskio statytuose veikaluose.

Nenuostabu, kad 1919 m. atvykusi į Vilnių Jinai įsijungia į "Vilniaus Studijos" darbų, kuriems vadovavo tas pats Kastantas Glinskis.

Isikūrus Liet. Meno Kūrėjų Dr-jos Dramos Vaidyklai, Z. Arlauskaitė matome pirmųjų nuolatinio, profesinio teatro aktorių tarpe. Tame, Valstybės žinion perėjusiame, Dramos Teatre Jinai su maža

pertrauka išbūna iki 1931 m. sezono pabaigos. Kuriam laikui iš Valst. Teatro pasitraukusi, dirbo Onos Rymaitės organizuotame "Mūsų Teatre".

Vėliau Ją užtinkame, Vytauto Bičiūno organizuotame, teatre "Žvaigždikis", "Jaunojo Žiūrovo" ir "Jaunojo Teatro" aktorių sąstato.

Nuo 1945 iki 1949 m. Zuzana Arlauskaitė-Mikšienė organizuoja ir režisuoja lietuvių kalba vaidinimus Ingolstadt'o stovykloje, Vokietijoje.

Persikėlusį gyventi į JAV, bes, suspiečia apie save Detroito lietuvių vaidintojus, patraukia prie teatrinio darbo vietos jaunimą. Pasėkoje yra

pastatyta 20 didelių veikalų, įvykdyta 50 spektaklių, kurie buvo parodyti ne tik Detroito savam žiūrovui, bet vaidinti ir išvykose: Chicagoje, Clevelande, Grand Rapids bei Kanados — Windsor, Londono, Toronto, Hamiltono lietuviams.

Detroito Scenos Mėgėjų Sambūris šiuo metu priskaito apie 20 dalyvių, iš viso nuo 1945 m. turėjo arti 50 vaidintojų. Sambūriui pastoviai vadovavo Jubilaitė.

Bent 30 tos darbuotės metų Solenizantė yra išdirbusi idėjiniais sumetimais, be jokio atlyginimo, dažnai prie vaidinimų ruošimo ar jų pasiseki-

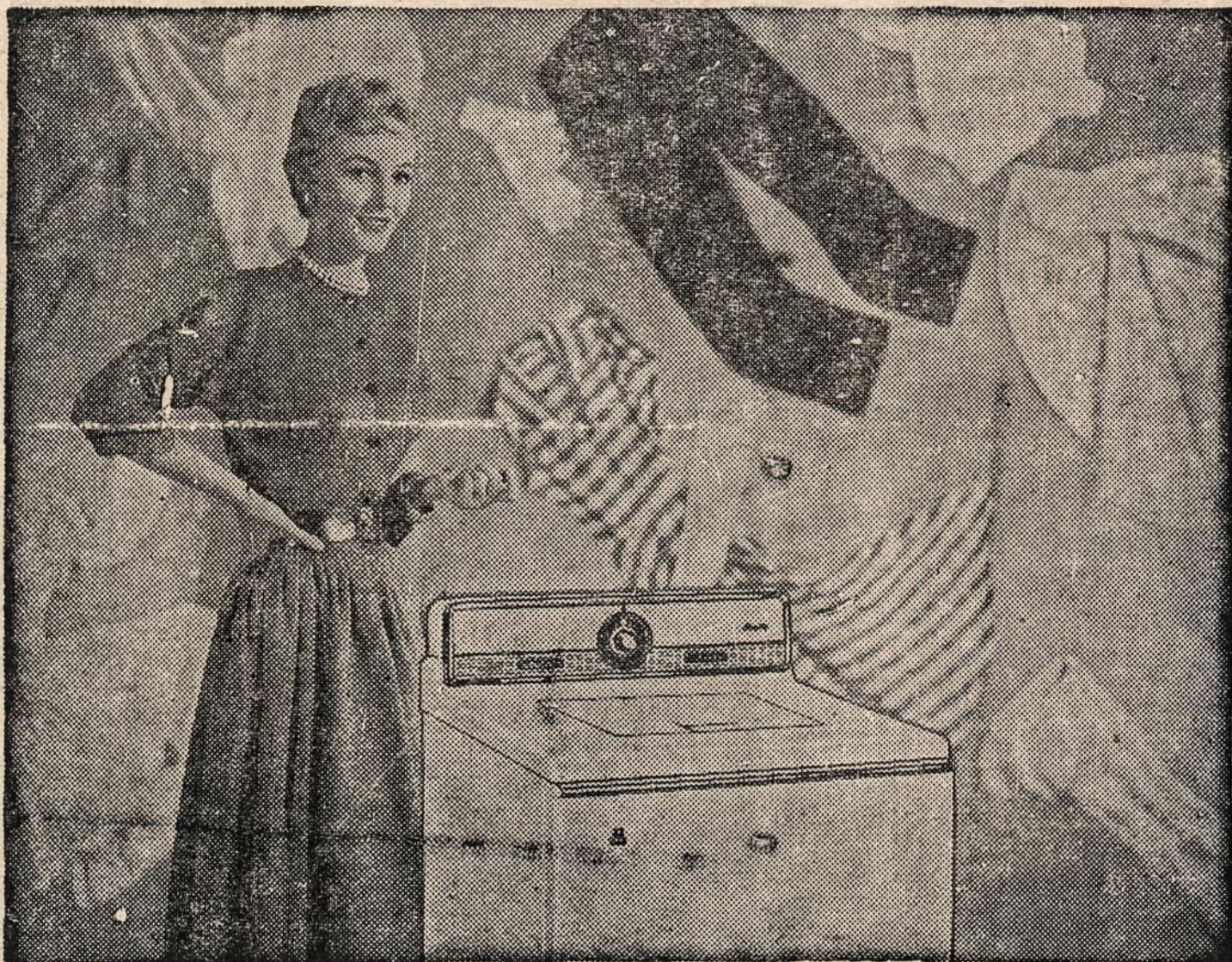
mo prisidėdama ir su savo santaupomis.

Zuzana Arlauskaitė — menininkė ir žmogus

Piktai pasityčiojęs likimas, atitraukęs nemažai Lietuvos teatrų dalyvių nuo jų įprasto (kuriame rodė aukštas kvalifikacijas) darbo į užsienius išbloškė ir aktorę Zuzaną Arlauskaitę. Bet jei kiti dėl įvairių priežasčių nuo lietuviškos scenos visiškai ar laikinai pasitraukė, pakeitė profesiją, užmarinavo talentus, Zuzana Arlauskaitė-Mikšienė liko ištikima pašaukimui ir moraliam įsipareigojimui! Šią ap-

(Tęsinys 4-ame puslapyj)

NOW AT AMERICAN FURNITURE

Everything* is Washable in the NEW MAYTAG ALL FABRIC AUTOMATIC

* If it's safe in water... it's washable in the new Maytag. Sheer stockings and delicate sweaters of fragile modern fabrics... dainty baby woollens... sturdy cottons and heavy materials... now you can wash them all automatically, yet with the gentleness of hand washing. Saves on ironing, too!

Only MAYTAG offers you all of these features:

• Two speed washing action. Push-button control.	• Automatic water level control saves water.	• Built-in Suds Saver optional.
• Choice of 3-water temperatures, with exclusive cold water wash or rinse.	• Gyrafoam action and double spin tubs for cleaner, faster washings.	• In White, Pastel-tone Green or Yellow.

AMERICAN FURNITURE AND RADIO STORES

1523 N. Milwaukee Ave.

HUmboldt 6-5000

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

(Atkelta iš 3 psl.)

linkybę norisi ypatingai iškelti ir pabrėžti.

Menininkės kūrybos kelias minkštais kilimais klotas nebuvo. Buvo kietas žemės grūdai, netikrumo miglos, pavojų bedugnės ir atpildo neness sunkus darbas.

“Kas supras, kiek rūpesčių, nerimo, nemigo naktų, nervų dilginimo, skriaudos ir asarų teikia aktorės darbas?!” — sykį prasiveržė viename laiške Josios nesuvaldoma emocija, kai prakalbėjo apie sceninę praeitį. Atsiprašau Jubiliatės, jog be Jos sutikimo išdrįsau pacituoti privataus laiško ištrauką, kurios, turbūt, nesupras nei skaitytojas, nei eilinis teatrinio veiksmo lankytojas. Ypač, jei *mato* scenoje tik pramogą, vien pasismaginimo objektą. Ir jei užmiršta, kad jaunos kultūros tautoje scena yra vienas iš svarbiųjų dvasinės pažangos faktorių.

Šiuo metu, kai nesenstanti Solenizantė ruošiasi vaidinti Josios Detroite paruoštoje 20-oje premjeroje, norėtusi bent paviršutiniškai priminti juos per tą penkiasdešimtmetį lietuviškose scenose suvaidintus vaidmenis. Pati Jubiliatė įprastu kuklumu spėja, kad tų vaidmenų buvo 70-80, bet, manyčiau, jog šioji skaitlinė yra žymiai didesnė. Zuzanos Arlauskaitės asmeninis archyvas, galėjęs suteikti duomenų iš veikimo Rygoje, Šiauliuose ir Petrapilyje yra žuvęs I-jo pasaul. karo metu. Lietuvos darbų metrika: nuotraukos, programos, spaudos atsiliepimai ir kitkas dingę per pasukutinį karą.

Aktorė Z. Arlauskaitė — vidinių pergyvenimų scenoj atstovė, teatrinėj karjeroj reikėsi kaip dramatinė-charakterinė vaidintoja. Sakyčiau, kamerinės, “neprasiveržiančios”, santūrios vaidybos interpretatorė. Jai svetimas balsinis žiūrovų paveikimas, bet kuri “deklamacija”, techniniai gudravimai, “sugebėjimo apgaulė”. Ji visada operuoja švelniomis, minkštomis spalvomis, verčiau nedasakydama, negu pernelyg žodį ar veiksmą pabrėždama. Josios vaidybos stilius yra ryškiai realistinis, — nedirbtinas, bet artimas tikrovei.

Mylėtojų scenoje Zuzana Arlauskaitė susilaukė pripažinimo vadinamose “jaunos herojės” rolėse. Tų vaidmenų tarpe buvo: Onutė (A. Fromo Gužučio “Ponas ir muzikai”), Sorė (melodrama “Iš meilės”), Laimutė (Pilėnų kunigaikštis), Skaidrutė (verstinė drama “Liūdna daina”), Antanina (“Inteligentai”), Genovaitė (“Genovaitė”) ir kt. Šiauliuose ir Petrapily jina pradeda vaidinti ir charakterinius, draminių spalvų vaidmenis, kaip pvz. Motiną (“Dumblynė”) bei roles istorinio turinio tragedijose.

Kauno Valstybės Dramos Teatre Zuzaną Arlauskaitę

matome vaidinant jau tiek “praplečiamo amplua” pasonažus. Ji yra nepakeičiama Normantienė (Čiurlionienės “Pinigėliai”), Ragnytė (J. Slovackio “Mindaugas”), Širmenienė (Fuldo “Glušas”), Gurmųžskienė (Ostrovskio “Miškas”), Hanna (G. Hauptmano “Vežėjas Henselis”) ir kt.

Nuo 1926 m. rudens iki 1929 m. sezono pradžios (kada vėl sugrįžo į Valstybės Teatrą) Z. Arlauskaitė vaidino “Mūsų Teatro” trupėje, pasirodydama atsakingose rolėse “Klastoje ir meilėje” (Lady Milford), Drejerio “Septyniolikmečiai”, “Mergaitė su žibuoklėmis”, “Rudens smuikas”, “Nežinomoji” (Madam X), “Chamė” ir kt. veikaluose. “Mūsų Teatre” taip pat prasidėjo ir Jos režisūrinio darbo pastangos.

Jaunimo scenose Z. Arlauskaitė vaidina beveik išimtinai charakterinius vaidmenis: Raganą (“Saulutė”), Auklę (Čiurlionienės “Dvylika brolių juodvarniais skraidžiusių”) ir t.p.

Jei turime kalbėti apie Jubiliatę, kaip teatro darbuotoją, pirmiausia tenka priminti jos retą pareigingumą, disciplinos pamėgimą, intrigų vengimą ir griežtus partneriams reikalavimus.

Z. Arlauskaitė — Mikšienė kaip žmogus yra gal kiek savyje užsidariusi, bet kartu ypač nuoširdi-atvira tiems, kuriais pasitiki.

Būdo prigimtini nedirbtina demokratė, liberalė, mėgstanti darbo žmogų, paprastą pilietį, neveidmainingą santykiavimą, bendram reikalui talką. Neapkenčia veidmainių, dirbtinumo, apgaulės. Nemėgsta garsintis ir neieško “tuščios garbės”. Organiškai trokšta suteikti pagalbą ir paramą.

Sukaktuvinė pasilieka ištikima kilniai ir didžiai mūsų užgimusio teatro tradicijai. Ją tebežavi faktas, kad prieš nepriklausominiame scenos darbe šalia vieno kito vaidino

Frenkelio odos fabriko darbininkas, Rusijos Valstybės Damos atstovas, studentas, mokiniai ir įvairių luomų tautiečiai. Jubiliatė, susijaudinimo neslėpdama, prisimena: “Anais laikais buvo ne tik didelė meilė scenos darbui, bet visi tarpusavy sugyvendavo, kaip vienos šeimos nariai”.

Pasiaukojimo, draugiško sugevenimo, lietuviškam reikalui per teatrą tarnavimo tradiciją Jubiliatė bando perteikti ir jaunesniajai kartai.

Ir čia Jinai randa jautrių pasekėjų, nuoširdžių pavyzdžio adeptų.

Sukaktuvinis pasveikinimo fanfarų suaidėjimas

Gyvename kūnui ir daiktams. Išeivijoje vis skurdžiau susizavim dvasiniais dalykais, didžiuojamės, kad atsikratome romantinio užsidegimo. Gyvenimo biržoje perkame ir parduodame laikinas vertybes. Mažai kas nori investuoti skatiką į sumanymą, kurį kas kitas iškėlė.

Bet ar nepanorėsime pasidžiaugti įvykiu, kuriam panašaus dar mūsų tautoje nėra buvę? Ar nepajėgsime pagerbti jauną širdim ir dvasia *Aukšinės sukakties* kultūrinių-menininkė, emigracijoje mums parodžiusią neįtikėtiną ir retą darbštumo, ištvermės ir pasiaukojimo pavyzdį? Jina! Pati nenori nei (Tęsinys 5-me psl.)

GREITAI • GERIAUSIAI • LENGVAI

PINIGAI Į LIETUVĄ

10 Rublių už \$1.—
Mokestis \$5.— iki \$50.00

PILNAI GARANTUOTA
KVITAS PARŪPINAMAS
EXPRESU PER 2 SAVAITES

GRAMERCY

744 Broad Street
Newark 2, New Jersey

Leista Bankų Dept.
ir apdrausta.

MES NESAME PATENKINTI IKI JŪS NESATE PATENKINTI

Mes dėkojame savo klientams už rėmimą mūsų firmos ir jų patogumui mes skelbiame sekančius pagerinimus:

1. Mūsų įstaiga Newarke bus atidara ir sekmadi. nuo 9 iki 4 val.
2. Mes išsiunčiame siuntinius tuojau neatidėliodami.
3. Oro pašto siuntiniai, jeigu jie pristatomi iki 12 valandos, išsiunčiami tą pačią dieną.
4. Mes padidinome prekių pasirinkimą mūsų maisto ir medžiagų skyriuje.
5. Mūsų maisto, aukskų ir vaistų nauji standartiniai siuntiniai yra sudaryti ilga patirtimi remiantis mūsų klientų pareikalavimais. Ateikite į:

Package Express & Travel Agency, Inc.

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.
Tel.: INGERSOL 7-6465, INGERSOL 7-7272

Atidaryta kasdien nuo 9 iki 6 valandos,
sekmadieniais ir šeštadieniais nuo 9 iki 4 val.
312 Market St. Newark, N. J. Tel.: MITCHELL 2-2452

(Licensed by USSR)

MŪSŲ SKYRIAI:

78 Second Avenue
NEW YORK 3, N. Y.
ORegion 4-1540

11601 Jos Campau Ave.
DETROIT 12, MICH.
TOWnsend 8-0298

121 S. Vermont St.
LOS ANGELES, CAL.
DUNKirk 5-6550

N. Y. įstaiga atidaryta kasdien 9—6, šeštadi. ir sekmadi. 9—4.

832 N. 7th Street
Philadelphia 23, Pa.
WALnut 3-1747

651 Albany Avenue
HARTFORD, CONN.
CHApel 7-5164

1241 N. Ashland Ave.
CHICAGO 22, ILL.
HUMBoldt 6-2818

Jums maloniai patarnaus mūsų tarnautojai ir su jumis kalbės jūsų gimtąja kalba.

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50

Siųskite siuntinius!

Siunčiame dovanų siuntinius į Lietuvą ir kitus kraštus: naujus gatavus rūbus ir taip pat įvairias medžiagas, maistą, vaisius, akordeonus, siuvas ir mezgamas mašinas, laikrodžius ir kitus daiktus. Siuntinius galite patys čia vietoje sudaryti.

KAINOS PRIEINAMOS.

A M E R L I T SUPPLIES CO.

2221 W. CERMAK ROAD
CHICAGO, ILL.

STASYS GRUBLIAUSKAS, Vedėjas.

BŪKITE TIKRI,

kad jūsų dovanojami siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Ukrainą ar Sovietų Sąjungos dalis

YRA 100% APDRAUSTI

Siųsdami savo paketus, būkite tikri, kad jūs siunčiate juos per autorizuotą firmą ir reikalaukite apdraudos įrodymų.

Jūsų pačių interese turėti reikalus su patikima bendrove, kuri yra biznyje daugiau, kaip 25 metų. Mes didžiuojamės savo mandagiu, asmeniniu, atidžiu ir greitu patarnavimu.

Gautus p a š t u siuntinius mes pakvituojame ir pasiunčiame sąskaitas per 24 valandas.

Atsilankykite į bet kuri mūsų skyrių ir pareikalaukite Vedėjo parodyti jums paliudytą kopiją apdraudos poliso nuorašą nuo DŪRŲ IKI DŪRŲ. Reikalaukite mūsų pukių katalogų.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street,
Philadelphia 6, Pa.
WALnut 5-3455

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
Telephone: LYceum 5-0900

390 West Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
Telephone: ANDrew 8-8764

263 Market Street
Newark 2, N. J.
Telef.: MARket 3-1968

4102 Archer Avenue
CHICAGO 32, ILLINOIS
Telef.: FRontier 6-6399

6446 Michigan Avenue
DETROIT 10, MICHIGAN
Telephone: TASHmoo 5-7560

1313 Addison Road
Cor. Superior Ave. & E. 71st St.
CLEVELAND 3, OHIO
Telephone: UTah 1-0807

683 Hudson Ave.
ROCHESTER, NEW YORK
Tel.: BAKER 5-5923

346 — 3rd Avenue
PITTSBURGH 22, PA.
Tel.: GRant 1-3712

Reikalaukite telefonu arba raštu mūsų paskutinių informacijų knygtę.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, OCTOBER 18, 1958

Be papildomo atlyginimo kasėjos neina į laukus

Kai kurie kolūkiečiai, siekdamiesi paskatinti kolūkiečius, ir šiemet bulvių kasėjoms ir rinkėjoms skiria papildomus atlyginimus. Pvz., Kauno rajono "Vienybės" kolūkio valdyba bulvių kasėjoms moka papildomą atlyginimą 10 rublių už centnerį surinktų bulvių — kaip pranešė "Tiesa" rugsėjo 18 d. — Iš to galima daryti keletą išvadų. Viena, matyti, kad eilinis kolūkiečių atlyginimas jiems nesudaro jokio paskatinimo eiti į laukus. Kolūkiai, norėdami laiku nuimti derlių, yra priversti skirti papildomus atlyginimus. Antra, jei už bulvių centnerio surinkimą kolūkietėms mokama po 10 rublių, kokia turi būti galutinė bulvių savikaina?

(E)

— Kauno Pedagoginis kabinetas turįs 6,000 tonų biblioteką, išrašo 75 pavadinimų laikraščius ir žurnalus, kaip rašo V. Ruzgas "Tarybinėje mokykloje". Tąja proga duodama ir kai kurių duomenų iš Kauno mokyklų gyvenimo. Anot Ruzgo, "visos Kauno miesto mokyklos dirba dviem pamainom, beveik pusėje vidurinių mokyklų trečia pamaina dirba darbo jaunimo mokyklos". Iš to matyti, kad Kauno mokykloms su patalpomis labai ankšta. Iš mokytojų ne visi domisi Pedagoginio kabineto darbu, kai kurie net jo adresu nežina. Ped. kabinetas turįs padėti mokytojams kelti savo kvalifikacijas, tobulinti pedagoginį darbą. "Idėjinį-politinį" (supr. marksistinio) švietimo darbą Kauno mokytojuose atlieka marksizmo-leninizmo universitetas, Lkp miesto komitetas ir mokyklų pirminės partinės ir jaunimo organizacijos. Marksizmo-leninizmo universitetą baigę 265 Kauno mokytojai. Daugelyje mokyklų veikia politinio švietimo rate-liai.

(E)

F & M RADIO & TELEVISION SERVICE

Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. ALUMET 5-9833

PERKRAUSTYMAI

MOVING

Leidimai — Pilna apdrauda

ZEMA KAINA

R. ŠERENAS

2047 W. 67th Pl. WILBROOK 5-8063

PADEKIME ARTIMIESIEMS LIETUVOJE IR SIBIRE!

Jau laikas pasiūsti Jūsų atneštus ar paštu mums prisiųstus KALĖDINIUS SIUNTINIUS. Kviečiame nors kartą atsilankyti į daugeliui žinomą lietuvišką įstaigą ir įsitikinti, jog mes tikrai turime didžiausią pasirinkimą įvairiausių medžiagų, moteriškų ir vyriškų baltinių, skarelių, megztukų, deimantinių rėztukų, plaukams kirpti mašinėlių, odos ir labiausiai SSSR pageidaujamų prekių žemiausiomis kainomis.

Galite ir užsakyti iš katalogų angliškas medžiagas, avalynę, vaisius, akordeonus, siuvas masinas, maistą ir t. t. Pav.: pusvilnonė skirtingų spalvų medz. 5 siutams 17½ yar. \$52.00, i Sibirą \$53.20 Rayon skirtingų spalvų medžiaga 6 siutams 21 yardas \$57.60, i Sibirą \$58.80 20 svarų taukų \$21.30, i Sibirą \$22.50 20 svarų ryžių \$13.74, i Sibirą \$14.94 30 svarų cukraus \$16.00, i Sibirą \$18.10 18 svarų kiaušėlių taukų, 10 sv. miltų, 5 sv. cukraus, 4 sv. monų kruopų ir 2 sv. ryžių \$28.50, i Sibirą \$31.10

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 West 26th Street, Chicago 23, Ill., USA.
Tel.: CRawford 7-2126

(Tęsinys iš 4-to pusl.)

sveikinimų, nei gėlių, nei dovanų. Bet per Zuzaną Arlauskaitę-Mikšienę mes galim parodyti pagarbą mūsų lietuvių tautiniam teatrui, kuriam Sukaktuviniškė taip ištikimai ir pasišventusiai tarnavo ištisą penkiasdešimtmetį!

Neužmirškim, kad didžiuliu mūsų scenos pirmūnų pradininkų (tie reti talentai!) jau yra išėję iš rampos šviesos — į kitokią šviesą ir užmiršimo tamsą. Jubiliatė Z. Arlauskaitė, nusilenkianti lietuviško renesanso didžiajai tradicijai, yra vienintelė mūsų tarpe! Iš tų, kurie išdrįso pradėti ir iki šiol stengiasi nepalūžti.

Lietuvoje buvo prigijusi jautri veikseną: žymesniems ir nusipelnusiems scenos menininkams per jų sukaktis pagarbos (o gal ir meilės) demonstravimas. Šio papročio Lietuvos scena ir šiuo metu nėra atsisadėjusi. Lietuvių teatrų žmonių vardu, dėkui kiekvienam Jūsų ir visiems Jums drauge, kas panorės ir Amerikoje šiuo papročiu pasiekti!

O Tamstą, kilnioji ir kuklioji Auksinės Scenoje Sukakties Solenizante, kai nusileis paruoštos Detroito 20-mtos premjeros spektaklio baigmės uždanga, prašau išdžiūti prieš tą uždangą ir nusilenkti savajam lietuviškam žiūrovui, kuris ateis iš Tamstos ištvermingoji Aktore, save džiaugsmu praturtinti ir sustiprinti.

Lietuvos scenoje Tamstą pasveikintų orkestro, ir choro garsai, savojo ir visų (kiek tik jų būtų!) teatrų atstovai, pilietinės organizacijos, taip brangūs Tamstai darbo žmonės. Tai gal būtų visai tautai džiūginas įvykis.

Jaučiu, kad Solenizantė jau turi tylųjį sukaktuvinį džiaugsmą: Josios sūnus Žibuntas Europoje rimtai ruošiasi režisūros darbui, degdamas Teatrui Motinos meilės pavyzdžiu. (Tebūnie leista apie tai šia proga nenuitylėti).

Ak, kaip norisi šviesos ir Pavasario! Dėkui, Auksinės Sukakties Kaltininke, už lietuviško pavasario atgarsių į nūdienos rudeninę nuotaiką atkėlimą!

Iar ilgų, nepailstamų me- 14661 Monica, Detroit 38, Mich.
tų kultūros ir savosios scenos Sukaktuviniškės rezidencija: Mrs.
labii! Z. Mikšienė, 16528 Mark Twain,
Detroit 35, Mich.

Įsusukamba fanfaros: Zuzam Arlauskaitė - Mikšienė sveičia Pergalės šventę! Visų lietuvių scenos žmonių vardu drįstu Ją per šias skiltis pasveikinti.

Post scriptum: Tarp kitų atžymėjimo ženklų, Jubiliatė savo laikų buvo apdovanota Pirmojo Laipsnio Scenos Artisto žyminiu. Tai — aukščiausias pripažinimas, kurį suteikdavo Lietuvos Valstybės Teatro aktorių kolegija — (nusakas menininko lietuviškai scenai nuopelnus).

Susidomėjusiems, noriu nurodyti Detroito Scenos Mėgėjų Sambūrio, rengiančio sukakties paminėjimą, pirmininko adresą: Mr. V. Zebertavičius,

Geriau audra kaip vėjas

Vienos mergaičių aukštesnės mokyklos klasėj verčiant iš svetimų kalbų reikėjo išaiškinti prasmę žodžių "vėjingas" ir "audringas".

— Aš mieliau pasirinkčiau audringą kaip vėjingą vyrą, prisipažino viena studentė.

REMKITE TUOS BIZNIERIUS,

KURIE GARSINASI

"NAUJIEŅOSE"

Kalėdoms specialiai į Lietuvą

SIUNTINYS H

\$28.40

5 sv. kumpio (be kaulo), 5 sv. Creamery sviesto
5 svarai grynų taukų, 5 svarai cukraus.

SPECIALAS NR. 3

\$32.83

1000 g. geriausios brazilškos kavos
1000 g. olandiškos cocoa, 1000 g. grynų taukų
1000 g. Creamery sviesto, 3000 g. cukraus
250 g. Ceylon arbatos, 500 g. olandiško šokolado
500 g. sūrio (45% riebalų), 1000 g. ryžių
500 g. džiovintų pyčių, 200 amerikoniškų cigarečių

MOTERŲ SPECIALAS

\$76.20

3½ jardo 100% vilnonės medžiagos paltui
3 jardai 100% vilnonės medžiagos moterų eilutei
6 jardai Rayon pritaikinto pamušalo
3 jardai 100% vilnonės medžiagos suknelei
8 jardai Rayon suknelėms ir bliuskoms
8 jardai medvilnės vasarai suknelėms ir bliuskoms.

ŠIS SKELBIMAS JUMS VERTAS 50 CENTŲ

Iškirpkite ir pasiųskite mums su savo užsakymu, nuskaitydami 50 centų iš kainų. Klauskite mūsų pilnų katalogų dovanų siuntiniams ir medicinoms.

Mes esame pirmaujanti firma persiuntinimui pinigų į Lietuvą ir USSR specialia rata 10 rublių už dolerį. Kviečiame pasiteirauti.

ESAME LICENZIJUOTI IR APDRAUSTI.

GRAMERCY - Dept. N

744 BROAD STREET, NEWARK 2, N. J.

SPECIALUS SKELBIMAS

Mūsų klientų, gyvenančių Pittsburgho apylinkėje, patogumui mes atidarėme OFICIALŲ skyriaus ofisą.

346 — 3rd Avenue

PITTSBURGH 22, PA.

Telefonas: GRANT 1-3712

Dabar nereikės gabenti siuntinių į mūsų pagrindinį ofisą Filadelfijoje. Dabar Pittsburgho ir apylinkių gyventojai galės siųsti savo dovanų siuntinius į Lietuvą ir SSSR kraštus.

BETARPIŠKAI PER FIRMĄ, OFICIALIAI
INTURISTO MASKVOJE ĮGALIOTĄ

Jūs galėsite dabar pasinaudoti mūsų

DOVANŲ SIUNTINIŲ Į VISAS SSSR DALIS

siuntimo biznio 25 metų patyrimu. Muitas apmokamas iš anksto, visiškas apdraudimas, prityrę tarnautojai. Siuntimas vykdomas tuojuo. Pakvitavimų gavimas garantuojamas.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

346 — 3rd Avenue

PITTSBURGH 22, PA.

Telephone GRANT 1-3712

NELAUKITE -

RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šlaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

Telefonas: CEntral 6-5208

KAMBARYS 1043

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

AUKSINIS JUBILIEJUS

JAU 50 METŲ, KAIP ZUZANA ARLAUSKAITĖ - MIKŠIENĖ UOLIAI ŽYGIUOJA LIETUVIŠKOJO DRAMOS TEATRO KELIU

Sraunusis upės vanduo, visad vienodu greičiu, nusravena pirmyn ir niekad negrįžta atgal. Įmetę upėn kad ir skiedrą: matome kaip ji vingiuojasi, sukinėjasi ir greit tolsta nuo mūsų regėjimo. Tas vanduo negrįžta, kaip negrįžta ir mūsų išgyventos dienos. Toji nesugrįžtamybės tikrovė mus supurto iki sielos gelmių. Kaip būtų gera pakartoti jaunystę ir išgyventi laimės džiaugsmą iš naujo. Tuo tarpu viskas ir visi: skuba, eina, bėga į amžinąją nežinią, į amžinąją tamsybę, į amžinąją begalinę paslaptį.

Tačiau sugretinus dinamiškai judrų, bet negyvą vandenį su gyvu, mąstančiu, kūriančiu ir kenčiančiu žmogumi, tas palyginimas išeina žmogaus ne-naudai. Vanduo, kad ir judrus, bet negyvas, kentėjimų skausmo nepažįstas — besielis ir be-dvasis. Niekas tuo tarpu negalėtų taip apie žmogų pasakyti. Žmogus kūrėjas gyvenęs sielvarte ir žinojime, jog, "vistiek išeisi, jeigu ne šią dieną, tai rytą, paslaptį amžinybės iš kur negrįši nė valandėlei nei gyvenimo džiaugsmu pasidžiaugti, nei skausmų pakentėti".

Su tokiu žinojimu Tu kelies ir guli ir tas tvirtas žinojimas Tave vieno niekados nepalieka: jis eina kartu visur ir visuomet. Žmogus, kūrėjas, individualiai giliai išgyvena jaunystės dingimo liūdėsį... Tragizmu persunkęs sielos skausmas sunkiai pakeliamas. Šauk! Kentėk! Verk kruvinomis ašaromis, o vistiek, žmogau, Tau niekas nepadės, niekas Tau prarastosios jaunystės džiaugsmų ir laimės nebesugrąžins. Ir tu virpi iš to didžio kentėjimo ir siaubo, kaip pušies lapas pageltęs. Tu vistiek turėsi išeiti į tamsią amžinybės nežinią. Tavo kūrybingosios emocijos, Tavo šventos mintys, Tavo asmenybės didingasis "aš" turės kartą apgauti Tave, palikti Tave — iš Tavo kūrybingos asmenybės neliks nieko: Tu tapsi akmeniu šaltuoju, o dar vėliau pelenėliu lengvai žarstomam vėjo. Užtat sunku, labai kankinančiai skaudu žmogui kūrėjui, šių dienų Faustui, šiame žinojime gyventi ir dargi kurti, kurti ir savo likimą žinoti. Tai žmonės galiūnai — dvasios milžinai: jie nepalūžta.

Tokios ir panašios mintys, gal ir ne į temą, pagavo mane, mielą kūrėją Zuzaną Arlauskaitę-Mikšienę prisiminus. Ji, lietuvių tautos kultūrinį lobį, kaip bitelė rainojį, bekraudama, išdirbo 50 metų! O mūsų dieneles skrajūnės vis lekia ir tolsta nuo mūsų. Dievulis stropiai jas renka ir krauja metų krūvelėsna. Ir dabar, pažvelgę atgalios, matome, jog tų krūvelių pridėjo net 69. Taip greit! Taip staigiai jos atsirado.... O dabar atrodo, jog nieko negyventa, dar tik beveik kūrybos šventosios pradžia, dar nedasapnuoti, o gal ir nepradėti sapnuoti, sapnai ir svajonės

būriantčiame kolorite. Ir taip Tau širdį suspaudžia, kada tu, žmogau, esi vienas su savo amžinuoju ilgesiu, su savo amžinuoju sielvartu. Ir šiandien, kada minime Tavo, vaidybos meno, penkiasdešimties metų darbo sukaktį, mes, lietuviai, sveikiname iš gilumos širdies ir linkime ilgiausių kūrybingų metų. Bet ar Tau nuo šito gilusis sielvartingas skausmas sumažėja? Tikrai, kad ne!

Kalbant apie mielą, visad jaunos sielos ir kūrybingos potencijos jubilatę, Zuzaną Arlauskaitę-Mikšienę, kuri šiandien su savo šviesiu kūrybos laivu, lietuviškų varsų švytėjime, atplaukė į auksinio jubiliejaus uostą. Penkiasdešimt metų atiduota mūsų tautos kultūros ugdymui! Užtat mielą sukaktuvininę gerbiame, daugiau — mylime.

Tegu atleidžia sukaktuvininė, kad mes knisamės tragizmo skausme, kad mes nesveikiname vien tuščiais falšyvo, pataikūniško, džiaugsmo žodžiais. Bet gimusiam žmogui — kūrėjui Apvaizda lėmė: dirbti ir kurti, kol esi gyvas ir neklausti kūrybos priežastingumo, neklausti ar apsimokėjo kurti. Juk ir bitelė rainoji tūkstančius gėlių žydinčiųjų išbučiuoja, kol surenka trupinėlių medaus saldžiojo. Tik pagalvokime, kaip baisu, kaip tamsu būtų gyventi, jeigu nebūtų kūrėjo žmogaus: jeigu nebūtų kūrybos ir meno. Šiandien bet kurios šakos menas įprašmina ir kilnina gyvenimą. Tik prisiminkime muziką. Žavinčios kompozicijos, vokalistų ar instrumentalistų kolektyvų išpildomos, savo šventais subtiliais tonais, melodijomis, harmonijos darnumu, mus nukelia į nežinomus pasakų pasaulius, priartina mus prie Dievo didybės. Visoks menas: dailė — tapyba, skulptūra, architektūra gražina išorinį pasaulį — ir vis tam žmogui. Dramos ir operos teatras nuo senų senovės žavėjo žmogų ir atlikinėjo (ir šiandien atlieka) auklėjamą misiją. Iš scenos dramatos artistas byloja į klausytojo širdį ne vien tuščiu žodžiu, bet gražiais ir vaizdžiais pavyzdžiais, kurie autoriaus surašyti, o režisores surikiuoti scenoje, taip kaip tikrame gyvenime. Žiurovą jaudina ir giliai veikia scenoje pastatyti gyvi žmonės — artistai. Menininkai kūrėjai per dramatos meną scenoje paliečia intymiausias žiurovų sielos stygas. Ir Lietuvoj, palyginti, paprastučiai savo turiniu vaidinimai sukeldavo lietuvių galvoj bei širdy ištisą audrą naujų idėjų, naujų minčių bei sumanymų. Bet taip buvo seniau. Šiandien nyksta idealizmas. Nyksta lietuviškumas iš mūsų vaikų širdžių. Pastatykite lietuvių tarnybon lietuvišką teatrą. Geresnės priemonės kol kas negalime surasti. Rašytojai — dramaturgai, tenusipurto snaudulio. Mėgėjų artistų — idealistų dar tu-

rime. Geras vaidinimas visuomenė lanko. Tik trūksta veikalių: dramų, komedijų, pjesių...

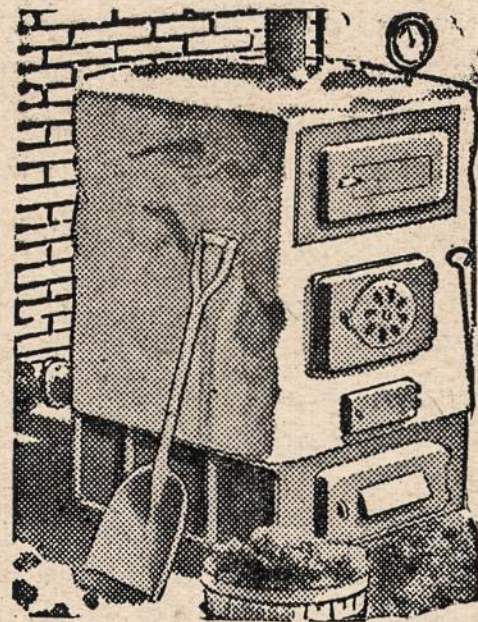
Dramos artistės praeitis

Iš pat mažens Zuzana Arlauskaitė turėjo vaidybinį talentą. Mokykloje ji pasireikšdavo geru eilėraščių deklamavimu. Tačiau tuomet ji nenumanė, jog kada nors taps profesionale dramatos artiste. Z. Arlauskaitė pradėjo vaidinti mėgėjų — t. v. klotimų teatruose. Tai buvo Amerika Partyje vaidinimų laikai. Ji pradėjo vaidinti 1907 m., bet kadangi tais metais ji daugiau suflioravo nei vaidino, tad tą vaidybos pradžią ji nukėlė į 1908 metus; taigi 1958 m. minime jos auksinį dramatinės vaidybos jubiliejų. 50 metų vaidybos! Kiek daug darbo ir ryžto. Ir šiandieną, nebe pirmoje jaunystėje artistė ir režisorė, tremties sąlygose, Detroite, nuolat kruopšti, uoli ir rūpestinga savo pašaukime. Ji nepailsta. Ji ruošia premjerą po premjeros. Tik jos dėka Detroitas turi savo Dramos teatrą.

Aktorė Z. Arlauskaitė gimė 1889 m. VIII 28 d., Šiaulių m., Mokėsi Mokytojų seminarijoje ir 1908 m. Rygoje — Latvijoje gavo mokytojos cenzą. Čia pasireiškė jos artistės mėgėjos entuziazmas ir gabumai. 1907—1911 m. Rygos lietuvių mokykloje (Žvaigždės vardu) mokytojauja. Visą laiką uoli "Giedros" d-jos teatro sekcijos dalyvė Rygoje. Tačiau reikia tar-

ti, jog gerb. jubilatę į lietuviškų vaidinimų kelią įvedė "Amerika Partyje" pirmojo vaidinimo organizatorė ir režisorė Stanislava Jakševičiutė-Venclauskienė (Tas pirmasis vaidinimas, dar be Z. Arlauskaitės, įvyko Palangoje 1899 m. VIII 20 d.). Pirmajam Pasauliniam karui prasidėjus, Z. Arlauskaitė atsidūrė Petrapilyje, Rusijoje: 1915 m. ji baigia Petrapilio gimnaziją. Prieš karą, 1911—1912 m., Z. Arlauskaitė veikli "Varpo" d-jos teatralų sekcijos narė ir bibliotekininkė. Iki 1919 m. sukaktuvininę matome Petrapilyje, kur ji, Carskoje Selo, eina lietuviškos mokyklos vedėjos pareigas. Ji vaidino ir pasireiškė savo neabejotiną talentu Rygoje, Šiauliuose, Petrapilyje ir kitur. Ji vaidino režisuojant St. Jakševičiutei-Venclauskienei, L. Jakavičiui (Šiauliuose), G. Landsbergiui, K. Glinskui, J. Linartui, J. Vaičkui ir kt. 1919 m., jau atgavus Lietuvai nepriklausomybę, talentingą aktorę matome Vilniaus dramatos teatre. O kada lenkai okupuoja Vilnių, Z. Arlauskaitė traukiasi į Kauną. Čia ją matome profesionaliniame Dramos teatre, kur ji vaidino iki 1931 m. Tais metais išeina į pensiją. Bet sukaktuvininė nerimsta. Ji turi energijos perteklių. Ji vėl vaidina V. Bičiūno vedamajame "Žvaigždykyje" ir Onos Rymaitės "Mūsų teatre". Dar vėliau vaidino "Jaunojo žiurovo" ir

(ėsinys il-me pusl.)

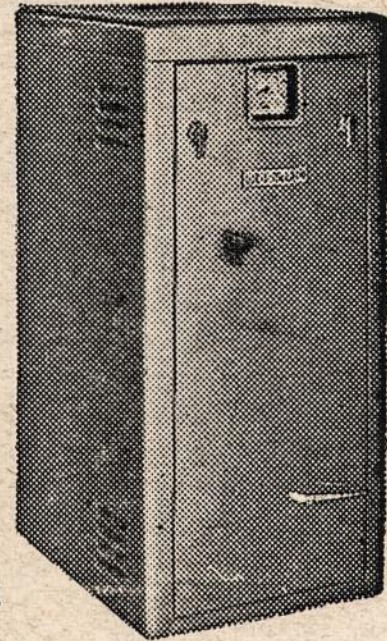

GET RID OF THIS NOW!

Senas boileris Jums brangiai kainuoja, nes sunaudoja nepaprastai daug kuro.

PAKEISKITE JI VERTINGU WEIL-McLAIN "EKSTRA GERU" GESO BOILERIU

Nėra nieko geresnio už geso boilerį, kuris šaltomis žiemos dienomis suteikia reikalingą šilumą. Niekas negali atstoti Weil McLain geso šildytuvo, lieto iš specialios geležies. Šis šildytuvas turi daugelį savybių, darančių jį daug ekonomiškesniu ir veikiančiu žymiai geriau negu kiti. Jis yra American Gas Association patvirtintas. Nesvarbu koks yra Jūsų namas ar butas, mes turime Jums tinkamą Weil-McLain geso šildytuvą. Teiraukitės informacijų šiandien, kad Jums būtų parankiau ir pigiau.

TELEFONUOKITE ŠIANDIEN
dėl kainų. Tatai nieku Jūs neįpareigos

Pasinaudokite šiandien... Geromis sąlygomis

GRECO HEATING CO.

5141 W. DIVERSEY AVE.

BE 7-2449

ME 7-6685

Miko Šileikio meno parodos belaukiant

Dail. Mikas Šileikis rengia savo meno kūrinių parodą, kuri atidaroma šeštadienį, lapkričio 1 d. Čiurlionio Galerijoje, 5620 S. Claremont Avenue. Tai bus ne eilinė paroda, bet tiksliau sakant, dailininko viso gyvenimo paroda, nes šiemet Mikui Šileikiui sukanka 65 amžiaus ir 40 meno kūrybos metai. Taigi dvigubas jubiliejus, ir jam dailininkas yra kruopščiai pasiruošęs.

Senesniajai Amerikos lietuvių kartai nieko naujo pasakyti nebelieka, nes visi, kas domisi savąja kultūra, savo Miką Šileikį gerai pažįsta. Jis yra dailininkas, kultūrininkas, ir visuomenininkas, ir laikraštininkas, ypatingai daug rašęs ir teberašęs meno klausimais ir aktyviai dalyvaujantis meninėse organizacijose ir jų gyvenime.

Kilęs iš Zarasų krašto Lietuvoje ir visai dar jaunas atvykęs į Ameriką čia jis pradėjo studijuoti savo iš mažens pamiltą dalyką, pradžioje Bostono meno mokykloje, vėliau Chicagos Meno Institute, kurį baigė visiškai subrendęs ir pasiruošęs praktiškam taptybos darbui, taip išsamiai išstudijavęs meno teoriją ir istoriją.

Mikas Šileikis yra charakteringas peizažistas ir puikus portretistas. Nors kiekvienas menininkas yra sau charakteris, atsispindįs savo kūryboje,

tačiau manyčiau, kad Mikas Šileikis ypatingai aiškiai atsispindi savojoje. Giedra ir daug saulės, nors jos ir nesimatyti, kaip Miko būde, taip jo paveikluose!

Miko Šileikio peizažai yra juo savaimingesni, kadangi jie, nenutoldami nuo temos, nėra tačiau vien "atpasakojimas" vairsų žodžiais. Šileikio kūrybą norėtusi palyginti su daina, kurioje tie patys žodžiai visai kitaip perduodami, nekaip kalboje.

Gal Šileikį aiškiau nusakė dail. Bronius Murinas šiais žodžiais: "...pastebime nuoseklių dailininko kitimą iš realistinės pasaulėjautos į individualinį, teikiantį impresionistinės nuotaikos charakterį... Jo portretuose, figūrinese kompozicijose bei škieuose, jaučiamas stiprus anatomiškai išstudijuotas piešinys ir minkštas subtilus koloritas... Jo šviesių ir skaisčių spalvų skalė yra turtinga, šviežia ir plati..." ir dar tiksliau nusakė Murinas, raskamas dailininką Šileikį jaunatviškai stiprų kūrėją esant.

M. Šileikis yra jau dalyvavęs daugelyje amerikiečių ir lietuvių meno parodų ir daug pagyrimo pažymėjimų bei keltą rimtų premijų laimėjęs, jo paveikslų yra pirkę įstaiigos, meno kolekcionieriai ir daugelis privačių meno gerbėjų.

Iš šimtų kūrinių apie 50 paties autoriaus atrinktų matysime Čiurlionio Galerijoje nuo lapkričio 1 dienos. *jp*

Gera pažintis

— O, aš jį pažįstu, kaip nuosavą kišenę!

— Taip, taip. Tai matyti labai tuščias žmogus.

Patarimas tėvams

Prarado protą

Motina: Man atrodo, kad mūsų sūnelis bus paveldėjęs mano protą.

Tėvas: Tikriausiai taip, nes aš savo protą tebeturiu.

Atsarga

Teisėjas: Kaltinamasis, ar prisipažįsti esąs kaltas?

Kaltinamasis: Pirma, kol atsakysiu, noriu išgirsti, ką liudininkai pasakys.

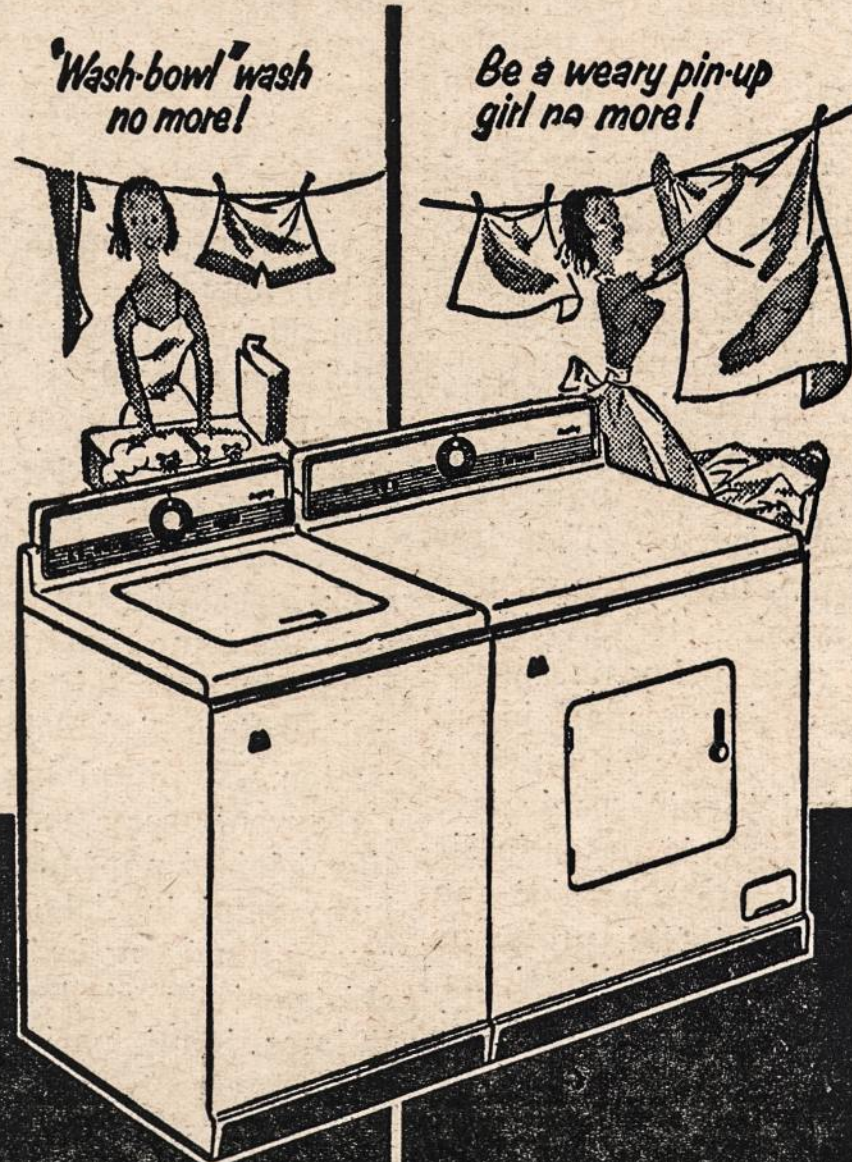
Jokia naujiena

— Mano senelis mirė turėdamas jau 90 metų.

— Jokia naujiena. Manasis šiandien turėtų 110 metų, jei tebegyventų.

NOW AT WOLSKY BROS.

New MAYTAG Mates

MAYTAG
All-Fabric
AUTOMATIC

MAYTAG
No-Vent
DRYER

Actually duplicates hand-washing methods:

- Washes gently because agitation and spin-speed are slowed. As little as one minute wash time! (Regular speed for regular fabrics.)
- Allows even cold water wash and rinse, automatically! Warm or hot, too, of course.
- Matches water to load. Automatic Water Level Control saves up to 11½ gallons per small load, automatically!

Of course, regular fabrics get the regular MAYTAG treatment.

Rids you of the work and weather worries of line drying, and every dryer drawback as well:

- No more awkward, expensive, vent pipe.
- No more humid heat that's tough on walls.
- No more lint on the floor.

MAYTAG's patented water extractor ends all these annoyances. Clothes come out fluff-dried, smelling fresh as fresh-air dried!

EASY TERMS

WOLSKY BROS. FURNITURE
AND APPLIANCE COMPANY

FORMERLY
GARRICK MUSIC SHOPS

733 West 63rd St. WENTWORTH 6-0085

CHICAGO 21, ILLINOIS

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

TYLĖJIMO BAIMĖ

(Kelionės ir nerimo mintys)

Tiršta naktis igulusi kalnuose. Naktis tokia gili ir juoda, kaip bolševizmas. Tarpeklius ir kalnų smaigalius ji sujungė į tamsią masę, kad, rodos, šoktum nuo uolos, įsmuktum iki pažastų į juodą smalą ir niekur nenukristum.

Tokia naktis su savo paslaptimis įslenka į Los Angeles kalnus. Vaiko sapnuose tokią naktį dažnai krisdavau nuo kalnų ir pabUSDavau iš baimės suprakaitavęs. Ilgai gaudydavau orą, kol susivokdavau, kur aš esu, kad dar gyvas esu.

Ir išsipildė mano anų dienų sapnai. Krintu ir krintu nuo kalnų vis į gilesnę naktį ir netikiu, kad kada nors regėsiu dienos šviesą. Tą šviesą, kuri apšviesdavo mano nuosavą gyvenimą tenai. Aš čia gyvenu man primestu, paskolintu gyvenimu, man įduotu gyvenimu. Dar nesutrintos tautos sudėjo pinigus ir išvežė iš Europos, iš pasaulio širdies. Ir su tuo pasibaigė mano, kaip pabėgėlio, problema. Tam ir buvo dėti pinigai, kad ta problema būtų iš pasaulio reikalų ištrinta, kad būtų palaidota mažos tautos teisė. O mano vardą, kurį įrašiau ten gimdamas, jau išbraukė iš tenai. Išbrauks ir visos tautos vardą ta užplanuota dešimtmečių tyła. O mes džiūgavom, kaip apdovanoti vaikai, kad didžiųjų tautų sumestais pinigais mūsų gyvybinis klausimas buvo parduotas. Buvo parduotas mūsų nerimas ir mūsų teisė reikalauti gimtų nuosavų namų. Išvietino ir nuramino mūsų alkį. Ir gera valia mes patys užsiklojom koegzistencijos paklode. Ir gera ir ramu. Viską suradom ir nėra ko daugiau ieškoti. Tik reikia skubėti ir imti. Mūsų teisė, nerimas ir ryžtas sutirpo penkiolikos metų tyloje. Ilgai netruks ir šitas saldai rūgštis tylėjimas mus pačius sutirpdins. Mes geri ir nuolaidūs žmonės, mes tuojau su viskuo sutinkame. Ir šiandien didžiūojamės savo istoriniu pacifizmu. Nudraskė kaimynai mūsų skvernus, užsilopė savo skylės, o mes nutilome. Slinko šimtmečiai koegzistencijoje. Gyvenome ir mirėme, tikėdamiesi atpildo amžiny-

bėje. Tapome krikščionybės idealu, primiršdami net savo tautos pavadinimą. O didesnieji kaimynai mus jau nurasė, perkeldami į savo laimėjimų balansą.

Bet šviesa, kuri dar spingėjo tautoje, davė mums žmogų, kuris, už mus mirdamas, mus prikėlė. Ak, gi, susiūbavome erdvėje, tryškome jėga, kaip gerai išsimiegojęs ir pailsėjęs milžinas. Tik labai trumpai.

Ši kartą nusprendėme, kad mūsų namai — nevalios namai. Mūsų baimė virto Moze, kuris mus išvedė iš tų nevalios namų, rašydamas mums įsakymus, kurių pirmasis — neužmiršk! Pakelėje užsikūrėme ilgesio laužus, prie jų meldėmės, tiesdami rankas į apleistą žemę, kuri mums augino duoną, laistomą geros valios lietumi. Pakelėje supratome, kad tai buvo tikrasis gyvenimas, o mes buvome tikraisiais žmonėmis. Žemė buvo rami ir nieko mums iš savo vidurių nedavė. Ji buvo skirta aisčių giminei, kuriai likimas įdavė pacifistinę misiją.

Bet mes gerai žinojome, kad kitur žmonės landžioja po žemės vidurius, skrodžia jos žarnas, čiulpia kraują, iščiupinėja gyslas, nes žino, kad žemė, kaip didžiausia tarp visų vandenynų žuvis, turi daug brangenybių nurijsi. Kad jos viduriuose, kaip mūsų inkstuose, yra užaugę akmenys, kurie neturi jokios vertės. Bet mes, kaip vaikai, suteikėm jiems didžiausią blizgėjimo vertę ir mainome už duoną. Ir tuo nenuoginome save, parodydami savo didžiausią silpnybę prieš visą gamtos gyvūniją. Ir jokios gėdos nejaučiame, pavertę nevalgoma daiktą brangesniu už duoną. Ir šitas didis žmogaus paklydimas mus nužmogino, ištuštino, paverė žmoniškos mintį. Nusuko ją nuo visų aukštesnių dalykų.

Dabar padedame gyventi kitiems, kurie pirmieji pasigrobė žemės vidurius. Ir nesusirūpiname, kad, kai iščiulps žemės kraują, išplės iš jos inkstų akmenis, ant jos paviršiaus gali sustot augusi

duona. Gal žemė pavirs peļonais, savo syvų netekusi. Mes apie jos ateitį negalvojame, tik knisamės gilyn ir nėra kada pakelti akių į aukštį.

Ak, o ką ten aukštai rasi. Astronomai kapoja erdvę, kaip piemenys botagu, o ką kada nors iš tenai iškerta. Suskaitė tiek žvaigždžių, o dangaus durų vistiek neranda. Seniai, jau seniai žmogus žino, kad jis kirmio brolis. Kad jam daugiau nieko nereikia, kaip tik suskaičiuoti kiek jis turi, kur ir kiek dar ko yra.

* * *

Mašina sustojo. Aš išlipau ir nuo viršukalnės pažvelgiau į Los Angeles. Po mano kojomis tviska dirbtinės šviesos okeanai, kurie žaižaruojančiu gėlynu begalinėje tolymoje jungiasi su žvaigždėmis. Spinduliuoja dangus, spinduliuoja žemė, spinduliuoja Pacifikas. Ir tą didį šviesos išsiliejimą lyginu su pagirio žiburėliu, teikiančiu begalines viltis grįžtančiam keleiviui. Kur daugiau grožio ir minties? Ar čia, kur žiburių skaičius astronomo protu neaprepiamas, ar tenai, kur jis spingso vienišas prieš didelę viso pasaulio naktį? Čia dega versmės turto, versmės medžiagos, kuri mus prikalą amžinai vergijai, kuri mums duoda gyvenimą ir jį visiškai iš mūsų atima.

Aš nulenčiau savo menkybę, kuri visą gyvenimą lydi mane, užmiršau savo nusizeminimą, kurį klostau po kiekvieno pasipūtėlio ir garbėtroškos kojom, ir drąsiai tariu, kad po mano kojomis spindi begalinė tuštuma, tuštesnė už dykumą. Nes ana pilna metafizinės minties. Dieną ir naktį būdama vieniša ir apleista, ji kaupia ir kenčia žemės skausmą, kaip vienišas žmogus. O miestas? Jis amžinos žmogaus vergijos kūriny. Šlykštus ir grubus kūriny, pilnas apgaulės, melo ir moralinio ištižimo, pilnas puvimo kavernų, kurios vešliai auga ir traukia į save žmones, kaip atvira ir pūliuojanti žaizda mases. Ir čia užaugę ir nusizulinę žmonės išsiveržia žmonijos priekin ir jai diktuoja gyvenimą. Aš ne-

tikiu, kad jie čia save apšarvavo principais, geležine valia ir žmoniškumu, kad išau-gino drąsą teisybei ginti.

Bet didžiuosius didžiaisiais padarome mes, mažieji. Pas-kui tik susigriebiame, kad jie daug menkesni už mus. Argi ne keista, kad diktatoriai ir rinkti valstybių vadai sako jiems kitų parašytas kalbas, maitinasi kitų primestomis mintimis? O mes tikėjome jų asmenybėmis. Kas padiktavo Kristui ir Gandžiui, ką jie turi sakyti ir daryti?

* * *

Dviem savo akim mašina kerpa iš tamsos kelią. Ant stiklo tyška uodai, šviesos apgaulingai pažadintos plaštakės, į radiatorių išivelia šikšnosparnis ir plumpsi sparnais, gelbėdamas savo gyvybę, o mes važiuojame. Niekas nekreipia dėmesio, nesijaudina, kad ten tas nakties vaiduoklis kovoja su mirtimi, niekas nejaučia skausmo, kai jo sparnų plėvė degina karštos geležys. Natūralu: kas iškistas į ugnį, turi sudegti. Visi įtemptai budi ir žiūri pro langus į juodą prarają, kad tik nenusiristume nuo uolos. Ir kiekvienas galvoja, kad jo gyvybė yra verčiausia ir reikalingiausia, kad jis pats naudingiausias. Kiti gali žūti.

Aš sėdžiu, tyliu ir krapštau lauk iš širdies sujauktą pergyvenimą, kurį atsinešiau nusisukęs nuo miesto šviesos tvano. Iš kažkur mane puola mintys ir klausimai. Iš erdvės. Juk erdvė pilnai prikims-ta žmogaus minčių. Jos yra gyvos ir negali pradingti. Jos grįžta į mus. Aš susiveliu jų antplūdyje, kaip žvirblis pakulose, ir nerandu priemonės iš jų pasprukti. O, Viešpatie, kokių baisių klausimų jos man kelia. Aš juos bijau nagrinėti. Argi tamsa kreipia į mane pačias juodąsias mintis? Kertu aš per jas visu savo kaktos smaigaliu, bet šviesos spindulio nerandu. Ir įsitikinu, kad jo nėra ir nebus. Nebus per amžius amžinuosius iki nepasakysim — amen. Ateina vieni — vagia nuo mažo žmogaus, ateina kiti, geresnieji — tie legaliai viską iš-

(Tęsinys 9-tam psl.)

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR GAZOLINO STOTIS

Lyginimas, dažymas, taisomi ir reguliuojami (tune-up) motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. Alyva, baterijos ir padangos. RADIATORIAI, GENERATORIAI IR VISA ELEKTROS SISTEMA.

Pas mane pirkti duslintuvai įdedami veltui

Sutaisome radiatorius

Sutvarkome transmisijas

Įdedame starterius

Įdedame ir sutaisome visas sugedusias Jūsų automobilio dalis

Darbas atliekamas patyrusių mechanikų

Išmetimo vamzdžiai įdedami veltui, jei perkamas duslintuvas.

M. ČESAS

1934 West 59th Street

Tel.: GR 6-9136

Dirbtuvė atidaryta nuo 8 val. ryto iki 8 val. vak. Sekmad. uždaryta.

VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS

DARBAS

kritiškai stebi mūsų išeivijos, Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provinciališką tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežią žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

Ligi 1958 metų pabaigos iliustruotą trimėnesinį žurnalą D A R B A galima užsisakyti sena kaina: \$2.00 metams, \$5.00 trejiems metams; studentams \$1.50 metams. Paskiras numeris 75 centai.

(Tęsinys iš 8-to psl.)

plėšia. Ir jungtinių tautų vardan teisybės pastatyti rūmai nedrįsta apie tuos plėšimus prabilti. Negalima peržengti diplomatinės etikos, kuria pagrįstos visos didžiosios pasaulio vagystės. Politika — moksliskai pavadintas pats didžiausias melas. Nekaltai rafinuotas vardas, aukščiausia garbės viršūnė. Bet meluodami prieisim prie tikros teisybės ir visuotinio žinojimo. Tas visuotinis žinojimas — mirtis. Iš ten per melo rūką mes net savo žemės nepajėgim įžiūrėti.

* * *

Vakar vakare, prieš man išvažiuojant, verkdamas saulė sėdo į Pacifiką. Jos liūdesys sakė, kad ji kažką prarado ar dar praras, kad gal stot prieš didžiųjų teisimą, kuris jos jokio žygio ir egzistencijos teisių nepripažins. Ši rytą ji keliai pro kalnus tokia skaisti, apsipraususi, susipynusi, su spinduliuojančia aukso diadema ant galvos. Kokia būtų buvusi laiminga Anglija, jeigu ji tokia prajovinga būtų užtekėjusi Elžbietos karūnavimo dieną. Lordų rūmai būtų aprašę jos šviesą ir ją lyginę su vargšės nuotakos džiaugsmu, kuri teka už mylimo milijonieriaus. Juk nedaug pasaulio tokių nuotakų, kaip nedaug jaunų ir gražių karalienių.

Aš manau, kad saulė atsigavo anoje žemės pusėje. Ten kitokie žmonės. Jie tenkinasi menku trupučiu, bet laukia saulės ir ją garbina. Ji vėl pavargę ir nuliūs pro mus keliaudama. Bet dabar ji žaisdama lūžta nuo kalnų ir karštis trykšta, lyg kraujas iš venų, kuris ima žadinti mašinoj snauduliuojantį sutvėrimą. Aš vilgau lūpas brinkstančiu liežuviu ir apie vandenį tyliai kalbu iš šventraščio paimtais žodžiais. Ir tariau, kad vanduo pats neutraliausias ir pats taikiausias iš visų žemės skysčių. O jis pats skaisčiausias ir pats švariausias, pro kurį visa higiena toliau neperbris. Taigi maudomės, prausiame juo savo kūną, zuliname iki kvepėjimo ir blizgėjimo. Ir kai krinta ant mūsų žvilgan-

čios odos vandens čiurkšlės, ar nors vienas pagalvojame, kad būtų gera surasti tokį skystį, kuris mūsų aptukusią lupenomis sąžinę apiplautų? Viską suradome savo kūnui ir jau tariame, kad mes esame pačiame kultūros zenite. Pigus daiktas ta kultūra: nu-eini ir pasisemi kibirą.

Kai sužiūro į mane atviros uolos, nuogos ir aštrios jų briaunos, visokie bavariski bobų kaklo gurkliai, žemės skauduliai, šašai ir navikai, susibeldė mano sąžinė, kaip šlapia višta sručių duobėje. Pasijutau, kad, išbrides iš nuodėmės, atgal į ją grimstu. Ir šį kartą grimstu aukščiau galvos. Kur aš važiuoju? Ir ko aš važiuoju? Ko dabar griūva ant manęs sunkios uolos, laužiasi pro mašinos langus dykumos dvasia mane smaugdama, kada aš turiu vienu stalu ir dviem kėdėmis kambarėly ir galiu jame ramiai ilsėtis, kaupdamas jėgas kitai dešimkei užplakti? Važiuoju 2000 mylių statyti "Kudirką". Palikau darbą ir važiuoju. Tą darbą, kuris man, vergui, skirtas po Jievos paslydimo. Paslydo šita sraunį mergina, mergina sukuriuota ir man nevalia pasitraukti nuo kirvio ir kastuvo. Juk aš tam čia ir atvežtas, kad kabiničiau, kasčiau, vežčiau, o už mane mąstys kiti, kurių šita merginos nuodėmė nepalietė. Jie turėjo progos būti nuošaliau, o aš ir mano tauta jau buvom tos merginos nuodėmėje pradėti. Ar pateisins mano žygį nors vienas brolis, kuris dabar idiliškai karmo savo kiemo žolę, skutinėja kliombo krantelius ir jaučiasi toks ramus ir laimingas, tarsi tėviškėje vakare šviežio pieno atsigėręs? Ne, ne, joks brolis nepateisins, nes žino, kad už tai niekas man pinigų nemoka. O kai nemoka pinigų, neteikia ir įvertinimo, nes idėja šiame krašte tik ubagai savo skyles lopo. Bepiga mano draugams, kurie prisėdę pusvalandį prie piano paima 75 dolerius. Tai brangūs ir reikalingi tautai vyrai. O, žiūrėk, kaip pagarbiai spaudoje linksniuojami dailininkai, kurie už dekoracijas paima 400-500 dolerių. O tu statai ir vai-

dini už šnipšt. Na, tu mažas, tu turi dirbti lietuviybės palaikymui. Ir turi džiaugtis, kad didieji ateina pažiūrėti, ką tu dirbi. Ir pabandyk su ištaisytais fabrike draugais kultūrinio nuosmukio nepakelti, būsi išleistas per kaceto kamina, kad net tavo pelenų dulkės joks giminė nesuras. Ak, tu, idiote, kur tu važiuoji? Argi vertas pats Kudirka to atminimo, jei, išskyrus tris kolonijas, dėl to nesijaudina ir tyli visa išeivija? Tai kas, kad jis mirstančiam į sudžiūvusią lūpas įdavė rasą, gestančioj širdy uždegė liepsną. Ar vertas šis vyras šiandien

eisenų ir demonstracijų, kuris mirdamas tiesė į tautą rankas ir šaukė: kelkite, kelkite, kelkite!? Mokslo vyras. Ar jis matė, kad tauta pirma jo miršta? Matė, nes Valerijos klausė: kur man gauti jėgų, kur man gauti jėgų? Tur būt, jis žinojo, kad jis yra vienintelis, kuris gali tautą prikelti. Ar vertas šis vyras eisenų ir demonstracijų, kuris po Vytauto yra antras didysis mūsų istorijoje? Ir kuris didesnis? Ar tas, kuris suteikė garbę, ar tas, kuris mirstančiam gražino gyvybę? Kuris įvykis didesnis: Kristaus gimimas ar (Tęsinys 10-am psl.)

SKOLINKIŠ
STANDARD
UŽ
ZEMESNĮ NUOŠIMTĮ
TAUPLYK PAS
STANDARD—

Stipriausioji Chicagos Bendrovė

Turtas \$60,000,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00

Chartered and Supervised by the
U. S. Government

JUSTIN MACKIEWICH, Prez.

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštad. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Trečiadieniais visai neatidaro.

\$500 iki \$1,500 nuolaidos naujiems 1958 m. automobiliams

1958 Chrysler - Plymouth - Imperial

Daugybė gerų visų išdirbysčių vartotų automobilių.
Galima nupirkti be pinigų išsimokėjimais.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

U WILL LIKE US
CHRYSLER - PLYMOUTH - IMPERIAL
SALES and SERVICE

4030 Archer Avenue

Chicago, Illinois

Lietuvių didžiausia ir patikimiausia automobilių prekyba.

K. J. MACKE & COMPANY

1924 m. Kazio Mačiuko įsteigta Apdraudos Agentūra

2549 West 71st Street, Chicago, Ill.

Tel.: PROspect 6-3140

Tvirtyje apdraudos įstaigoje apdraudžiam namus, baldus, prekes, krautuvų langus, tavernas, automobilius ir kitus įvairius vertingus daiktus; apdraudžiam namų savininkų atsakomybę, gyvybę ir asmeniską atsakomybę. Reikalui esant, apdraudos mokesčius galėtume paskirstyti net 7 mėnesiams. Kviečiame pasinaudoti mūsų ilgų metų patyrimu ir apdraudos reikalais mielai teikiama patarimais.

MOVING
APDRAUSTAS PERKRAUSTYMAS
IS TOLI IR ARTI
(Nauji dideli trokštai - Naujaisi kraustymo frankai)
Ilgų metų patyrimas - Pigus ir sąžiningas patarimų mas
JUOZAS NAUJOKAITIS
2022 W. 69th Chicago 36, Ill. Tel. Wabbrook 5-9209

(Atkelta iš 9-to psl.)

Jo prisikėlimas? Jeigu Jis nebūtų prisikėlęs, Jo gimimas būtų likęs pasauliui bereikšmis. Jeigu Kudirka nebūtų prikėlęs tautos, Vytauto garbė gal gudai būtų pasisavinę, o mūsų kraujas būtų papildęs slavų kraujo potenciją.

Jeigu Kudirka būtų žinojęs, kad mes, pasiėmę jo šviesą, laisvoj tautoj pasiėmę visuotinį mokslą, liksime tokie pasyvūs tautos didžiausios tragedijos valandoj, jis nebūtų miręs už mus, o nuėjęs su lenkais. Lenkai plėšrūs savo egzistencijoje. Ar verta gyventi tokioj tautoj, būtų paklausęs Kudirka, kurios kraujas, kaip stovintis vanduo, samstomas visokių praivių?

Gal sakysite, kad to nebuvo, kad tai legenda? Gal sakysite, kad nebuvo Andriuko, kuris atėjo pas mirštantį Kudirką Bevardžio pavaduoti? Gal Bevardis nesakė Andriukui: būk klajokliu muzikantu, būk tautos vaidila? Buvo, buvo. Dideli įvykiai ir dideli žmonės buvo, tik mūsų nėra. Buvome ir mes. Žydėjom ir spinduliavom kaip gražiausias daržas, bet kada atėjo laikas nešti vaisių, aguonas krečiame svetimam darže.

Mes mokame būti didingi ir pasigėrėtini. Bet neatleisti mums, kad mes tyliai praeiname pro Kudirkos jubiliejų. Žinau, suruošime paskaitas ir patys snausdami jų klausysime, kurie apie Kudirką viską žinome. Ar daug ten ateis jaunimo? Jaunimui reikia prikelti tautos didvyrius, kurie jį uždegtų eiti tų didvyrų keliais. Ar daug kolonijų sukilo prikelti Kudirką jaunimo akyse? Na, na. Mes idiliškai karpome savo kiemų žolę. Mes jau nusistovėję, nusistoję ir būtų nepatogu drums-tis. Šitokiu "remestu" verčia-si nenuoramos. Taigi, matai, Vinciai, ko tu vertas esi. Neapsiversk grabe, aš gražioju tavęs prašau. Greitai pasimatysim, tai papasakosiu, ko nežinosi. Einu Bevardžio keliais, tai daug ko matau. Bet galiu jau iš anksto paguosti tave: nė vienas tavo brolis čia nemirs palėpėje, kaip tu mirei Naumiestyje.

* * *

Diena dingo, kaip trupinys

vištos snape. Kelionėje dar greičiau zvimbia minutės, negu puotoje.

Dykuma. Kraštais kalnai ant viršūnių laiko dangų, o vidury šimtamylio katilo lygus dugnas. Tuščia. Kam paruošta ta aikštė? Gal čia susirinksim paskutiniam teismui? Bet visiems čia neužteks vietos. Vieni didieji ją pripildys sauskimšai. Greičiausiai čia ir bus visų didžiųjų Nürnbergas. Kad bent korespondentu čia galėtum tada papulti. Čia bus iš seifų išvilktos į aikštę visų didžiųjų sąžinės. O nieko daugiau nepamatysi, tik menko, eilinio žmogaus silpnybes. Karkvabalio silpnybes, kuris miršta po vienos nakties aistros.

Po pietų saulės paakiuose atsirado nuovargis. Ji atrodė, kaip 35 metų sulaukusi gražuolė. Per vieną pusdienį mes ją pasendinom. Nervai. Išsenka energija ir į paakius tyliai slenka filosofija. Matai, kaip dėliojama paakiuose audringų valandų apyskaita. O, Viešpatie, koks pamaldus graudulys tada ateina į gražiausį žmogų.

Privažiuojame keistai užkeiktą augmeniją. Tai kažkokie šepėčiai, gelsvoj seklyčios palubėj nurudusi pernykščios verbos šaka. Šluotelės duonkepiui valyti. Ir jeigu čia būtų mano vargšė mama, sakytų: "Vaikai, paraukit duonkepiui šluotų". Ūgis — zuikio ausys praneštų jo viršūnes, jeigu jis čia kada nors bėgtų. Bet ką jis čia veiks, tas vitaminų smaguriautojas. Jis mėgsta patogumus, aksominės pieveles, kaip mes karpetus. Jis myli ir gerbia save, kaip kiekvienas žmogus. Ir kažin ar jis kada nors savo broliui yra nunešęs kopūstlapį. Netikiu. Į dykumą zuikio neprašysi, kaip neprašysi balto žmogaus. Dykumos paskirtos indėnų lengvai mirčiai. Ir jie čia vaikščioja išsekę, be srovės, be žvilgsnio, kaip musės ant lango stiklų vėlyvą rudenį.

Žiūriu ir galvoju, kam tie dykumos šepėčiai būtų naudingi. Nors kartą ir aš pasidariau praktiškas. Atrodo, kad jokie smegenys neranda kur juos padėti. O jie juk turi kokią nors gyvybę, cheminę sudėtį, amžinybės paslaptį, neprarastą jėgą ir patvarumą

augti degančiuose pelenuose. Gal užlaižęs jų sulčių nejaus-tum pragaro ugnies ir neap-aktum nuo atomo šviesos. Be žinios ir paskirties jie čia neauga.

* * *

Ir tariau, kad jau mačiau visą, visą... Ir kai aš tave, žeme, visą jau žinau, tu daraisi labai nuobodi. Tūkstančius metų tu tūnai tokia vienoda ir per trumpą mano amžiaus apžvalgą mano akivaizdoje niekad nesikeičia. Atrodo, kad ir tau pačiai jau nuobodu ir įgri-so tavo padėtis. Tur būt, tau neskauda vidurių, kad neišauga joks naujas šašas, pūslė, neatsiveria sąnarių pūliavimas. Tiesa, tu verti lauk savo nerimą per kelis ugniakal-nius. Bet tavo kūnui to per maža. Aš toks menkas, kad rankomis apimu save visą, o nerandu vietos, kurios man neskaudėtų. O mano vidaus skausmas didesnis už tave visą, mano ilgesys sunkesnis už tavo tylėjimą. Aš ilgiuosi tavęs ant tavęs stovėdamas. Keliaudamas per neužmatomus plotus ilgiuosi tavo mažo lopo, kurį gali užkloti su kopūstlapiu. Tai kas jame liko, kad jis man neleidžia žavėtis tavo platybėmis ir neduoda užsimiršimo valandos, kurioje aš pradėčiau čia kur nors prie tavo šašo sukti savo liku-sioms dienoms gūžtą? Aš prievartauju savo rankas, bet jos atkrinta, kai aš bandau risti akmenį pirmajai kertei puolatiniam čia savo buvimui ir mirčiai. Aš savo dalį glaudžiu su indėnu: abu neturim teisių nuosavose tėvų žemėse. Jis atvartytas į akmenynus, kur net gyvatė neranda sau varlės ar vabalo, rankomis spaudžia sulą iš akmens, o jo derlinguose dirvonuose prajovuose grimsta baltasis. Ir jaučia, kad tas dirvas teisingai iš jo pasiėmė. Ką jaučia savo sąžinėje baltasis, kai šalia jo miršta tikrasis savininkas? Jis, tur būt, pradeda sup-rasti, kad dar niekada tos sąžinės nėra turėjęs. Aš glaudžiuosi prie indėno skriaudos ir jaučiu savy tikrojo žmoniškumo didybę, kuri man teikia dar iki šiol nepatirtos laimės supratimą.

Žiūriu į gestantį indėną, kuris tylesnis už kalnų tylą. Klausau žmogaus ir kalnų tylos, kurios net atomas nesu-

Pabėgo Marek Hlasko, žymus lenkų rašytojas

World - Herald iš Omaha, Nebr. praneša: *Autorius paprašė pabėgėlio globo.* — Marek Hlasko, premijas laimėjęs lenkų trumpų apysakų rašytojas, kurio veikalai erzindavo komunistus, po to kai Lenkijos karinė misija atsiskė jam pratęsti vizą ir pasakė, kad jis turi grįžti į Varšuvą, paprašė Vakarinių Berlyną suteikti jam azylio teises.

Apie Marek Hlasko Naujienose jau buvo plačiau rašyta J. Cicėno "Dienų Skeveldrose", o ištrauką iš jo veikalo "Cmentarze" (Kapinės) duosime sekantį kartą.

drumstė Nevados dykumose. Klausau ir bijau to tylėjimo. Aš nenustebčiau ir nenusigąčiau visuotinio žemės drebėjimo, bet bijau tylos, kad ji neliktų amžina. Aš laikiu audros. Ir nebijau tiems tai pasakyti, kurie pamilo ramybę kruvinoje skriaudoje. O, nepavėluokite, išsprogdinti skriaudos pramonę ir jos kūrėjus!

• Parduodu, Pritaikau • ir Įdedu Naujus

moderniškus aliuminijaus langus, duris ir vasarinius tinklelius. Apdraudžiu namus, automobilius, langus, baldus ir kitus dalykus nuo ugnies, vagies ir kitokių nelaimių.

Kreipkitės, mielai noru
Jums patarnausiu.

JUOZAS SPAITIS
3261 So. Halsted St.
Victory 2-6469

CHICAGOS ŠVARIASIAUS IR
MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PETRO ŠIRVOKO NUOTYKIAI

Vienas aukštą mokslą lankęs žmogus, Bostono sieloganis, atsiuntė Petru Širvokui laišką, patardamas jam susipažinti su Betinos Baxter stebuklais. Šis štukorius, matyt, nežino, kad Petras Širvokas savo knygoje yra aprašęs daugiau stebuklų ir su juo nutikusiu įvairiausių nuotykių, negu bet kurios panos knygoje galėtų būti suminėta. Švaisto knyga apie Petro Širvoko stebuklus ir nuotykius bus pasiūsta, kai du doleriai ateis tokiu adresu: **NAUJENOS, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Illinois.**

10 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, OCTOBER 18, 1958

IŠ RUTŲ ŠALELĖS

Įdainuotas Alice Stephens Ansamblio ir orkestro 7 giesmių ir
10 dainų Long play Hi-Fi rekordas. Kaina \$4.50.

IREKORDUOTOS ŠIOS DAINOS:

1. St. Šimkaus "Kur bakužė samanota"
2. Č. Sasnausko "Karvelėli"
3. A. Vanagaičio "Dul-dul-dūdelė"
4. J. Tallat-Kelpšos "Ne margi sakalėliai"
5. P. Sarpaliaus "Pas močiutę augau"
6. J. Tallat-Kelpšos "Sakė mane šokią"
7. A. Raciūno "Mergužėlė, lėlijėlė"
8. V. Misevičiaus "Apynėlis"
9. J. Žilevičiaus "Sėjau rūtą"

10. B. Budriūno "Išauš pavasaris"

IR ŠIOS GIESMĖS:

1. J. Gaubo "Sveika Marija"
2. B. Markaičio SJ, "Šventoje tyloje"
3. L. Šimučio "I Betlėjų bėkit"
4. B. Markaičio SJ, "Piemenėliams"
5. M. Petrausko "Skubinkit, piemenys"
6. J. Švedo "Betlėjaus prakartėlėj" ir
7. B. Markaičio SJ, "Eisi kentėt"

Jei norite šį rekordą-plokštelę Kalėdoms, tai turite tuojau užsisakyti. Rekordai bus pagaminti lapkričio 1 dieną. Kad išsiuntimas būtų sklandesnis, nereikėtų bereikalingai susirašinėti, \$5.00 (\$4.50 rekordas ir 50c. įrašimas ir persiuntimas) tuojau siųskite tokiu adresu:

A L I C E S T E P H E N S

Chicago Conservatory of Music, 64 East Van Buren Street, Chicago 4, Illinois

INFANTĖS GIMIMO DIENA

(tęsinys)

Net raudonos Heranės, paprastai nepuikaujančios, — joms pačioms yra visa malta vargšų giminačių, — kamuolaičių susiraitė juo pasibaurėdamos; ir žibuklėms ramiai pastebėjus, jog, nors jis be abejo labai negražus, bet tat ne jo kaltė, — Heranės gana teisingai atšovė, kad čia kaip tik yra didžiausia jo negerovė, ir nėr pamato gerėtis žmogumi vien dėl to, kad jo liga neišgydoma. Bet ir žibuklės, bent ne kurios iš jų, pačios jautė, kad Karliukas lyg net didžiuojasi savo šlykštumu, išstatydamas jį parodai ir kad jis parodytų daug daugiau skonis, jei nuliūstų, arba bent susimąstytų, užuot šokinėjęs ir bėginėjęs takeliais, kaž kaip nuostabiausiai ir kvailiausiai kraipydamasis.

O senovinis Saulės Laikrodis, — labai įžymi ir kadaise rodžiusi laiką pačiam Karoliui V asmenybė, — jis taip nustebęs išvydęs mažutį Karliuką, jog vos nepamiršo pažymėti dvi minutes savo ilgu šešėlio pirštu ir nesusilaikė ir pasakė dideliu balsu kaip pienas Povui, kurs šildėsi ant baliustrados saulės atokaitoje, kad, girdi, visi žino, jog karaliaus vaikai — yra karaliaus vaikai, o vaikai anglininko — yra vaikai anglininko, ir beprotiška būtų tvirtinti, kad tat nėr tiesa; su kuo Povas pilnai sutiko ir net riktelėjo: „Žinoma! Žinoma!“ — tokiu skvarbiu ir piaunamu balsu, kad Aukso Zuvytės, gyvenusios šalton srovės fontano baseine, iškišo iš vandens galvutes ir paklausė didžiulių akmens Tritonų kas yra, kas čia atsitiko.

O šit paukščiams Karliukas kaž kol patiko. Jie ir pirmiau dažnai regėdavo jį miške šokinėjantį, lyg elfą, besivaikantį vėjo sukeltus lapus, arba susirietusį į kamuolaitį kur nors drėvėje seno ąžuolo, ir besidalinantį su voveraitėmis parsineštus riešutus. Ir jie nė kiek juo nesišlykštėjo. Juk ir lakštingala, kuri giesta vakarais apelsinų gojeliuose taip saldžiai, jog net Mėnulis kartais nusilenkia jos paklausti, pati yra nedidžiausia gražuolė; be to, tas berniukas buvo jiems geras: žiaurų žiemos speigotį, kai medžiuose nebėr uogų ir žemė randas kieta kaip geležis, o vilkai prieina pačius miesto vartus, ieškodami maisto, jis niekada jų nepamiršdavo — visada patrupindavo jiems trupinėlių nuo savo juodos duonos abyšalės ir dalinosi su jais pusryčius, kad ir koki jie būdavo menki.

Ir paukščiai lakstė ir skraidė aplink jį, lietė plesdendami sparneliais jo skruostus ir čiulbėjo, ir mažasis Karliukas toks buvo laimingas, kad negalėjo nustygti, — pasigyrė jiems gavęs nuo pačios Infantės puikią baltą rožę, nes ji jį myli.

Paukščiai nesuprato nė žo-

delio iš visos jo kalbos, bet tat niekis, nes jie vis delto nulenkę galveles ir ėmė rimtai, mastingai žiūrėti, o juk tat vis lygu, ką suprasti, ir drauge yra nelyginamai lengviau.

Driežams jis taipogi be galo patiko; ir jam pailsus lakstyti ir išsitiesus žolėje, jie ėmė erzėti aplink jį ir ant jo paties, ėmė linksmai žaisti ir visaip steigėsi jį džiuginti, sakdami.

— Ne visiems gi lemta yra būti tokiems dailiems, koki yra driežai — to nė reikalauti negalima. Ir, nors tas nerimtai sakoma, jis iš tiesų nėr jau toks šlykštus — jei jūs, žinoma, užsimersit ir nežiūrėsit į jį.

Driežai — gimę filosofai ir neretai gali ištisas valandas rymoti vienoje vietoje ir mąstyti, kai neturi ką daugiau veikti, arba kai ore per daug lyja.

Užtat gėlės buvo be galo nepatenkintos jų elgesiu, kaip lygiai ir paukščių elgesiu.

Tat parodo tikrai, — kalbėjo jos: — kokios vulgarizuojančios įtakos turi tas nuolatinis erzėjimas ir bėginėjimas. Gerai išauklėtos būtybės visada liekti vienoje vietoje stovėti, kaip šit mes. Mūsų niekas nėra matęs pašokomis bėgiojančių takeliais pirmyn bei atgal, arba lakstančių, lyg bepročių, po pievą, besivaikant kaž kokį žiogelį. Kai mes jaučiam oro permainos reikala, siunčiam sodininko, ir jis persodina mus į kitą lysvę. Tat padoru, tat visai comme il faut, bet driežai ir paukščiai nebrangina rimties; paukščiai net nuolatinio adreso neturi. Jie tiesiog pastumdėliai, lyg čigonai, ir neužsipelno, kad su jais geriau elgtųsi, kaip su pastumdėliais.

Gėlės užrietė nosytes, išdidžiai pasipūtė ir buvo labai patenkintos, kada, kiek laiko praslinkus, mažasis Karliukas pakilo ir žolės ir nuklibikštavo antlink dvaro terasos.

— Iš tiesų, jį vertėtų visam jo amžiui uždaryti, — kalbėjo jos. — Jūs tik paveizėkit kokiam kupra ant nugaros! o kokios šleivos kojos! — Ir jos susijuokė.

O mažajam Karliukui nė į galvą ateiti tas neatėjo. Jis be galo mylėjo paukščius ir driežus ir sakė, kad gėlės — tai nuostabiausias šio pasaulio kūrinys, žinoma, išskyrus Infantę; bet juk Infantė davė jam dyviną baltąją rožę, ir myli jį, o tat suvis kitas dalykas! Kaip norėjos jam vėl būti drauge su ja. Ji pasisodintų jį savo dešinėje ir šypsojūtų jam, ir jis amžinai liktų prie jos, taptų jos bičiulis ir išmokytų ją visokių smagiųjų žaislų. Nes, norint anksčiau jam niekada neteko būti rūnuose, jis žinojo daug nuostabių dalykų. Jis, pavyzdžiui, mokėjo padaryti iš švendrės žiogams narvelį ir paversti ilgą naringą maldą tokiu sku-

(Tęsinys 12 pusl.)

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

Jaunimo dramos t. — iki 1944 m. Okupuojant Lietuvą raudonajai armijai, jubiliatė ir patriotė Z. A. pasitraukia kartu su bėgančiomis masėmis lietuvių į Vokietiją. Vos tik atsiranda galimybė, kada Ingolstadto lietuvių stovykloje Steponavičius 1945 m. sutelkė artistų mėgėjų sambūrį, tą kolektyvą nuo pat metų gruodžio mėn. perėmė vadovauti Z. Arlauskaitė. Čia buvo suvaidinta daug sunkiai įveikiamų dramos veikalių. Keletą paminių: Putino „Valdovo sūnus“, Birkio „Atžalynas“, Grušo „Tėvas“, Čiurlionienės „Pinigėliai“ ir „Aušros sūnūs“; Moliero „Šykštuoliai“ ir kt. Su vaidinimais važinėta ir į kitas stovyklas: Eichstaetto, Dillingeno, Kempteno ir kt. 1949 m. Z. Arlauskaitė atvyksta į Ameriką ir apsigyvena Detroit, Mich. Vėl nerimsta. Steigia D. Lietuvių Dramos Mėgėjų Sambūrį ir sėkmingai, kartu su mėgėjų artistų būreliu, lietuviškos dramos labai nepaliauja dirbusi ir toliau. Ji to būrelio širdis ir siela. Ji sugeba su jaunaisiais artistais mėgėjais sugyventi: kaip motina su vaikais. Vienybė ir solidarumas iki pasiaukojimo — tai to teatro obalsis. Jau neužilgo, Detroit, minėsime to teatro gyvenimo ir veiklos dešimtmetį. Daugybė jos paruoštų dramų, komedijų, pjesių, verstinių ir originalios kūrybos (V. Alanto ir kt.), buvo vaidinta ne tik Detroit, bet ir kitur: Čikagoje, Clevelande, Toronte, Windsore ir kitur. Aktorei Z. Arlauskaitėi

tei ir šiandien tos nuostabios vaidybinės dinamikos netrūksta. Jos 50 metų nenuilstamas pasišventimas lietuviškosios kultūros labui ir lietuvybei — niekad neužmirštinas. Maloni jubiliatė spinduliuoja neišsenkamu darbo entuziazmu. Ji visad optimizmo nepameta. Ji kitus moka paguosti ir nuraminti. Ji tarp jaunų — jauna ir patraukiančiai maloni, nors niekam nepataikauja ir moka ir drįsta pasakyti tiesos žodį tam, kas jo užsitarnavo.

Nors, savo laiku, dar gyvas būdamas, dramaturgas Bernard Shaw tvirtino, jog žmogus kūrejas, jeigu norėtų ką nors ypatingai didingo sukurti, turėtų gyventi bent 300 metų. Bet mūsų gerbiamoji jubiliatė apie tai negalvoja: daug dirba ir rezultatai pasigeretini. Bet tas pats Bernard Shaw, 90 su viršum metų būdamas, parašė kelias aukštos literatūrinės vertės knygas. Paimkime Giuseppe Verdi, — jis 70 metų amžiaus sukūrė nemirštamo garso kompoziciją operai „Otello“ ir „Falstaff“. O Goethe, kurdamas Faustą, buvo 82 m. amžiaus. O Z. Arlauskaitė-Mikšienė dar toli iki to amžiaus!

Linkime ir toliau jubiliatei būti stipriai ir kūrybingai. Visuomenė ja didžiuojasi ir džiaugiasi jos darbais.

Ilgiausių metų! Valio! — brangiajai sukaktuvininkei!

LIETUVIŲ AUDITORIJOJE kiekvieną šeštadienį ir sekmadienį groja Lietuvos Auditorijos orkestras, muziko V. Jančio vadovaujamas. Jaunimas ir senimas kviečiami praleisti savaitgalio vakarus prie šokių muzikos.
3133-37 SO. HALSTED ST. VI 2-6172

Union 6-9206

7643 HARDING AVENUE

MIAMI BEACH 41, FLORIDA

BLOKAS NUO PAJURIO

Sophie ir Bernice Welicka

ATVYKITE IR ĮSITIKINKITE

Mūsų kainos mažesnės negu kitur!

Pasirinkite medžiagas tiesiai iš ritinio ir jums nukirs tiek kiek yra reikalinga vienai eilutei arba kelioms.

Didžiausias pasirinkimas visai šeimai, mažiems ir dideliems!

Toliau gyvenantieji gali gauti medžiagos pavyzdžius, ir jiems pasiūsim tokias medžiagas, kokių jie pageidauja C. O. D.

DIDŽIAUSIAS MEDŽIAGŲ PASIRINKIMAS URMO PREKYBOS APYLINKĖJE

• SILKAS • VILNONĖS VIETOS IR ANGLISKOS MEDŽIAGOS, • VELVET, • MEDVILNĖ, LININĖ IR LANGAMS UŽUOLAUDU VISOKIŲ RŪSIŲ MEDŽIAGOS.

Darbo valandos: Kasdien nuo 8:30 val. ryto iki 6 val. vak.; Pirmadienį iki 7 val. vak.; Šeštadienį nuo 8:30 val. ryto iki 5 v. v.

HENRY S. FRAERMAN

215 WEST JACKSON at WELLS Tel. WEBster 9-4187

(Tęsinys iš 11-to psl.)

đučiu, kurio pats Panas klausytusi. Jis žinojo visų paukščių balsus ir galėjo pamėgdžioti riksmą varnėno medžio viršūnėje ir gervės baloje. Jis žinojo koki gyvuliai kokias pėdas meta, ir mokėjo suieškoti kiškį iš lengvų atmušių jo kojų ir šerną iš suveltų ir sumindžiotų lapų. Jis pažinojo visus laukinius šokius: ir pašėlusį rudens šokį kraujo varšos apdarais, ir lengvą šokį su rugiagėlių sandalėmis tarp nunokusių javų, ir šokį žiemos su žvilgančio balto sniego vainikais, ir pavasario gėlių šokį vaisių soduose. Jis žinojo, kur sukasi lizdus laukiniai karveliai, ir kartą, karveliui su patate įkliuvus į paukščių gaudytojo kilpas, jis pats užaugino apleistus jauniklius ir įtaisė jiems mažą karvelidę įskilusio gluosnio plyšyje. Maži karveliai visai prie jo prijunko ir rytais visada lesdavo iš jo rankų. Jie tikrai patiktų Infantei, ir taip jau triušiai, kurie tūpčioja aukštuose parčiuose, ir kėkštai kietomis plunksnelėmis ir juodais snapais, ir dideli išmintingi vė-

liai, kurie lėnai ropoja, kratydamis galvas ir graužia jaunos lapelius. Taip, ji būtinai turi ateiti į mišką pas jį, draugė pažaišti. Jis užleis jai savo guolį, o pats sergės už lango lig prabrėkstant, kad nenu-skriaustų jos laukiniai taurai ir suliesėję iš bado vilkai neprislinktų per arti trobelės. O auštant jis paklabens į langinę ir pažadins ją, ir jie vaikštinės ir šoks drauge ištisą dieną. Miške, iš tiesų, visai nenuobodu ir visai nėra taip plyna. Kartais prajos Vyskupas ant balto savo mulo, skaitydamas paveiksluotą knygėlę. Arba prabėgs sakalininkai su žaliomis aksomo kepuraitėmis, elnio odos švarkais, ir kiekvienas nešis ant rankos sakalą, o sakalui ant galvos bus užmauta kepurikė. O vynuogių skynimo metu praeina vynuogininkai, ir rankos jų ir kojos raudonos nuo vynuogių sulčių, o ant galvų blizgančių vijoklių vainikai, ir neša jie odos maišus, iš kurių varva jaunas vinas; o pavakare aplink didelius laužus susisėda anglininkai ir veizdi, kaip mažą aprūksta ugnyje sausos malkos, ir kepa pelenuose kaš-

tonus, ir plėšikai išlenda iš savo landynių pažaišti su jais drauge. Sykį jis matė net gražią procesiją, vingiuojančią kaip angis, ilgu dulkėtu keliu, vedančiu į Toledo. Pryšakyėjo vienuoliai, saldžiai giedojo ir nešė skaisčius vėlukus ir aukso kryžius, paskui juos su sidabro šarvais, šautuvais ir ietimis žygiavo kareiviai, ir tarp jų trys basi žmogeliai keistais geltonais apdarais, išvien išrašytais kaž kokiais ištabiais pavidalais, su degančiomis žvakėmis rankose. Miške bus ko žiūrėti; o jai pailsus, jis suras minkštą samaną guolį, arba neš ją ant rankų — nes gi jis labai stiprus, nors pats žino, kad augumo jis neaukštas. Jis padarys jai kaklagrandį iš raudonų brionijos uogų, kurios lygiai tokios gražios, kokios gražios yra tos baltos uogos, kuriomis išsiūtas jo drabužis; o kai jai pabos tas kaklograndis, ji galės jį mesti šalin, ir jis ras jai kitą. Jis neš jai gilių taureles, ir rasotus anemonus, ir mažutes švytinčias kirmėlaites, kurios spindės, lyg žvaigždės tarp balkšvo jos plaukų aukso.

(Bus daugiau)

Dienų Skeveldros

Mūsų nenuilstamasis bendradarbis Jeronimas Cicėnas jau į antrus metus įžengė kiekvieną savaitę atsiųsdamas "Dienų Skeveldrų" kiekvieną kartą kitokiomis temomis, kurių autoriui lyg iš gausybės rago niekad nepitrūks-ta. Prieš pradedant naujausiųjų Skeveldrų mielas kolegą Jeronimą kukliai klausia: "Kažin, kaip skaitytojai reaguoją?" Galime ir be Gallupo atsiklausimo užtikrinti, kad jo "Dienų Skeveldros" yra pasidariusios neatskiriama Naujienų dalis. Lieka linkėt, kaip autoriui, taip ir jo Skeveldroms ilgiausių metų!

Tuomet bus per vėlu

"Gulivero kelionių" autorius Sviftas labai stengėsi apvesdinti savo dar nepilnametį sūnų. Kai draugai perspėjo, kad per anksti vaikinui vesti, reikia leisti, kol užaugs į protą, Sviftas atsakė: "Kai užaugs į protą, bus per vėlu priversti vesti."

Skaitykite "N-nas"

CHICAGO SAVINGS and LOAN ASS'N

6245 SO. WESTERN AVENUE

CHICAGO 29, ILLINOIS

Mr. J. Pakel, Jr.
Vice President

Mr. John Pakel
President

Mr. John Gregg
Vice President

Miss E. A. Pakel
Secretary

Judge A. Wells
Director

Mr. Ralph Puslis
Director

Illinois gubernatorius Stratton spalio mėnesį paskelbė taupymo mėnesiu. Šios proklamacijos proga Chicago Savings & Loan Bendrovė visą spalio mėnesį vaišins į mūsų įstaigą atvykusius žmones skania kava, lie-tuviškais sūriais ir kitais skanumynais. Kviečiame visus atvykti į vieną įdomiausių lietuvių vedamų finansinių įstaigų Amerikoje.

CHICAGO SAVINGS & Loan Bendrovės namas ir visi jame esantieji įrengimai specialiai užsakyti ir įtaisyti vien tik tai taupytojų ir skolintojų patogumui. CHICAGO SAVINGS, turinti pačias naujausias priemones greitesniam ir malonesniam patarnavimui, yra viena moderniškiausių ir gražiausių įstaigų visoje Illinois valstybėje.

CHICAGO SAVINGS turtas jau viršija 28,000,000.00 dolerių. Per pirmus šių metų 9 mėnesius mūsų turtas paaugo daugiau negu 6 milijonais dolerių. Per tą patį laiką paskolinom namams statyti daugiau 8 milijonų dolerių. Kaip matote, CHICAGO SAVINGS, dabartinėje klasėje, yra viena smarkiausiai augančių taupymo bendrovių.

Jūs, pasidėję savo santaupas pas mus, gausite ne tik aukštą dividendą, iki \$10,000.00 apdraustą indėlių saugumą, bet ir daugelį kitų patarnavimų veltui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti. Kviečiame taupyti pas mus. Užikite Taupymo Savaitės proga.

JOHN PAKEL, SR. Prezidentas.

JOHN PAKEL, SR. Prezidentas.

Mr. A. J. Valonis
Treasurer

Mr. W. Sebastian
Director

Mr. C. Becham
Director

